

SAFE MAGASINET⁰³

Medlemsblad for sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren. **Nr 3 September 2006**

**Statsadvokaten ber politiet
etterforske dykkersaken**

Innhold

- 3** Leder **5** Klar tale fra statsadvokaten: Dykkersaken skal etterforskes **21** Livbåter på norsk sokkel **23** Gladnyhet på Kårstø
25 Hva skjer når du blir syk av kjemiske stoffer **28** Kraftig økonomisk støtte til forskningsprosjekt **29** Like skader hos piloter og oljearbeidere
33 SAFE har passert 6000 medlemmer **35** Spennende og lærerikt kurs for bedriftsstyre og styrerepresentanter
36 Endringer i regelverk for SAFE Utdanningsfond **37** HMS som tema på SAFE sitt landsmøte **38** Økt sykefravær i ESS Offshore
40 På jobb med redusert funksjonsevne **43** Pressemelding **46** Medlemsfordeler **50** Juridisk hjørne **51** Kryssord og løsning

Medlemsblad for sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren .

Ansvarlig redaktør Terje Nustad **Redaktør** Mette Møllerop. Telefon 51 84 39 09/95 73 57 10

Besøksadresse redaksjon Engelsminnegaten 24, Postadresse PB. 145, 4001 Stavanger. Telefon 51 84 39 00. Telefaks 51 84 39 40. E-post safe@safe.no

Layout og oppsett Melvær&Lien Idé-entreprenør **Trykk** Kai Hansen Trykkeri AS

UTGIVELSESPLAN Manusfrist /Utsendelse **Nr. 1** 10.02/10.04 **Nr. 2** 10.06/10.07 **Nr. 3** 10.08/11.09 **Nr. 4** 10.11/18.12

ANNONSEPRISER S/H 1/4 side kr. 2.500,- 1/2 side kr. 5.000,- Hel side kr. 7.000,-

For annonsering ta kontakt med: SAFE på telefon 51 84 39 09/51 84 39 00. E-post mette@safe.no
Kai Hansen v/Torfinn Hansen på telefon 51 90 66 02. E-post torfinn@kai-hansen.no

Leder

Høststormene uler og energikrise skapes

Vi har vært igjennom en flott og tørr sommer, nå har høsten kommet og værgudene åpner sesongen med regn i bøtter og spann. Det er liten sannsynlig for at regnet vil dempe den såkalte energikrisen og de høye prisene. Energi krisen er en gave fra det norske storting som i 1991 overlot energiproduksjonen og forsyningen til det frie europeiske kraftmarkedet. Det kan virke fornuftig så lenge en kan være en netto krafteksportør, men når en går i minus kommer ulempene. Det gjelder spesielt for industrien som ikke lenger tillates en forfordeling med lavere priser. De som vil forsvare utviklingen vil si at tilgangen på energi er sikret. Problemet vårt er at vi ikke lenger kan kontrollere og gripe inn med politiske virkemidler. Politikerne har vært lite forutseende eller har rett og slett ønsket å overlate reguleringen til markedskreftene. Mange tror på den såkalte frie konkurransen og at den vil skape billigere energi. Tull! Det er ikke i noens interesse at kraften skal være billig. Landets befolkning ønsker stabile leveranser til fornuftige priser. SAFE mistenker at noen ser seg tjent med høye priser for at gasskraft skal kunne bli lønnsomt. Det er et paradoks at andre land har løst sine energibehov med vår gass, samtidig som vi sitter nærmest handlingslammet

grunnet CO₂-problematikken. Staten har pålagt sitt eget selskap, Statoil, CO₂-rensning. Statoil svarer med å true med å ikke iverksette byggingen av gasskraftverk på Mongstad. Det er direkte oppsiktsvekkende at et selskaps administrasjon truer sin dominerende eier med ikke å iverksette noe de har

et rettferdig oppgjør for sin innsats og de menneskelige konsekvenser oljeindustrien og myndigheter har påført dem. NSDA arbeider etter vår visjon "Et rettferdig arbeidsliv" og "Vi gir oss aldri" og har nå tatt viktige skritt i riktig retning. Staten er sakssøkt og saken kommer opp i februar, og da

"Våre energiresurser må vernes og sikres til samfunnets beste, ikke bare nå, men også for fremtidige generasjoner."

blitt gitt konsesjon for og søkt om. SAFE forstår imidlertid selskapets frustrasjon så lenge de vil redusere sine utslipp i forhold til tidligere med et slikt kraftverk. I utgangspunktet er det dårlig økonomi i et gasskraftverk, og verre blir det med en storstilt CO₂-rensning. Kampen om energiresursene vil bli tøffere og tøffere med årene. Politikerne har tenkt kortsiktig og overlatt styringen til markedet. Det blir nærmest patetisk når konsekvensene av et uregulert marked synliggjøres når de nå maner til energisparing. Politikerne må tenke langt mer strategisk og langsiktig for energisparing og for igjen å overta kontrollen av våre viktigste ressurser. Våre energiresurser må vernes og sikres til samfunnets beste, ikke bare nå, men også for fremtidige generasjoner.

SAFE vil gratulere pionerdykkerne i NSDA som utrettelig har arbeidet for

vil en rekke sensasjonelle påstander bli fremlagt. Norsk oljeindustri vil da kunne fremstå i et meget dårlig lys, og en rekke fremstående politikere, myndighetspersoner og oljeledere vil måtte møte som vitner. Nopef som organiserte dykkerne vil også få et forklaringsproblem om hvilke interesser de ivaretok. Det har nå i august vært en rekke avisartikler i Rogaland Avis om nettopp dette. Nopef har i disse artikler blitt helt avkledd. SAFE, som i alle år har fått føle Nopef og deres "kameraters" strategier, kan nå bare konstatere at våre mistanker og påstander opp gjennom årene har vært korrekte. Nopef har seg selv å takke, det var de selv som begynte avisskrivingen og derved "inviterte" til debatt. Årsaken var Knut Ørjasæther og hans avslørende bok "Dykkerne Ofret i Rikets Interesse". Nopef var ikke fornøyd med den omtale de hadde fått i boken og forsøker

å svekke bokens troverdighet. Boken er uansett spennende og skrevet i nært samarbeid med NSDA, boken kan bestilles via vår hjemmeside til gunstig pris.

Siste nytt er at statsadvokatembetet i Oslo nå har instruert politiet om å etterforske dykkernes sak. Statsadvokaten aksepterer ikke politiets henleggelse som er grunnet i sakens kompleksitet og derved vil bli et kapasitetsproblem. Statsadvokaten synes det er oppsiktsvekkende og anser vel nærmest argumentasjonen fra Oslo Politidistrikt for å være en fallitterklæring. NSDA går en spennende tid i møte. Det gjelder ikke bare saken i rettsapparatet, men også en fotoutstilling med pionerdykkere. Utstillingen vil dra på turne til de største byene i landet og SAFE har støttet utstillingen økonomisk.

SAFE vil avholde sitt første landsmøte 8. og 9. november på Stavanger Airport Hotell. Det blir en spennende temadag om adferdsbasert sikkerhetssystem, et emne som berører oss alle som arbeider i oljenæringen. Dette er et system som er importert i fra USA og som nå prøves ut i vår næring for så å bli overført til andre industrigrener i Norge. Vi setter fokus på dette og forskningsrapporter vil bli presentert og erfaringer i fra USA vil bli omtalt. SAFE er det eneste fagforbund i Norge som virkelig har studert systemet og har opparbeidet seg en god kunnskap. Vi håper at vi også skal kunne påvirke LO for å få en bredere forankring i fagbevegelsen. Vi vil også invitere stortingspolitikere som har ansvaret for HMS-utviklingen i oljenæringen samt myndigheter til å delta.

Terje Nustad

Klar tale fra statsadvokaten: Dykkersaken skal etterforskes

Tekst Mette Møllerop Foto Mette Møllerop, Per Birkeland, Jan Egil Pettersen og Einar Andersen/Norsk Oljemuseum

Statsadvokaten i Oslo, Erik Førde, har omgjort politiets vedtak om henleggelse av dykkersaken. Statsadvokaten forlanger at saken etterforskes.

I dette nummeret av SAFE magasinet har vi valgt å bruke mye tid og plass på en presentasjon av dykkersaken og situasjonen slik den er nå. Store deler av anmeldelsen av to statstjenestemenn er tatt med, slik at bakgrunn og alvor i saken blir tydeliggjort. Vi har forståelse for at noen kanskje synes det er tung lesning, men saken er både viktig og lærerik, og vi har derfor altså likevel valgt å la den få så stor plass.

Statsadvokaten skriver: "Denne saken gjelder forhold knyttet til Nordsjødykkernes arbeidsforhold.

Det er ikke uomstridt at de arbeidsforhold dykkerne hadde, medførte en rekke dykkers død og påførte mange av dykkerne betydelige helseplager. Anmeldelsen er rettet mot de i departementet som etter anmelders mening hadde et overordnet ansvar for dykkernes arbeidsforhold."

Politiet henla saken

Politiet valgte å henlegge saken og begrunnet det med ressursmangel og at saken var for komplisert.

"Hensett til det alvor som ligger i saken er det noe overraskende at politiet begrunner henleggelsen av kapasitetshensyn på denne måten. Det er nettopp ved alvorlige saker

loven åpner for etterforskning selv om det ved oppstart av etterforskningen ikke er sannsynlig at noen kan straffes. Det er videre slik at i en komplisert sak som dette vil det være en rekke sivilrettslige forhold av betydelig kompleksitet og omfang. Dette kan ikke i seg selv forhindre etterforskning av mulige straffbare forhold", skriver statsadvokaten.

Gladmelding

- Vi er veldig glad for vedtaket fra statsadvokaten, sier Rolf Guttorm Engebretsen fra Nordsjødykkeralliansen fornøyd. - For oss er det nå viktig at de to anmeldte departementstoppene Marianne Stein og Gundla Kvam stilles

Foto til venstre

Rolf Guttorm Engebretsen

Foto til høyre:

I 2000 kom dykkerhistorien for en dag

til ansvar for de skadene dykkerne er påført i Nordsjøen. Da stortingspolitikkerne i fjor konkluderte med at staten ikke hadde juridisk ansvar for dykkernes helseskader, er også dette en del av saken som departementet og de to anmeldte er ansvarlig for.

Fra anmeldelsen

Øverst administrativt ansvarlig for dykkernes arbeidsmiljø- og sikkerhet er arbeidsmiljø og sikkerhetsavdelingen i arbeids- og sosialdepartementet (ASD). Nordsjødykkeralliansen (NSDA) anmelder med dette ekspedisjonssjef Gundla Kvam og avdelingsdirektør Marianne Stein (tidl. Øisteinsen), som er de øverste ledere i arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen i ASD. De anmeldes for følgende forhold;

1.

For grov uforstand i tjenesten ved ikke å ha fulgt lover og regler for forsvarlig saksbehandling i forbindelse med

oppnevning og gjennomføring av granskning av dykkerenes situasjon og etterfølgende saksbehandling, spesielt i forbindelse med den såkalte Lossius-kommisjonen. I denne forbindelse er også dokument/bevis manipulert og Storting og befolkningen for øvrig forledet.

I følge St meld 47 (2002-2003) som omhandler saken har Lovavdelingen i Justisdepartementet vært rådgiver for de anmeldte i flere av forholdene som anmeldes. Politiet må derfor også vurdere om ledelsen i Lovavdelingen har medansvar ved at de medvirket til at det er begått grov uforstand i tjenesten ved de råd som er gitt og der grove regelbrudd påvises.

2.

Forsettelig å ha forvoldt skade på tredje person ved at de ikke har iverksatt korrektive tiltak som kunne redusert skadeomfanget for dykkere. Herunder

ble grensen for dypdykking endret fra 180 meter til 250 meter på mangelfullt og uforsvarlig grunnlag i 2002. Det ble også godtatt at et forsøksdykk i 2002 ble gjennomført uten at det fantes forsvarlig kontroll/tilsyn. 6 av 8 dykkere kom ut som pasienter. Manglene iverksettelse av korrigerende tiltak er viktig og har avgjørende betydning for at forholdene ikke bedres for dykkerne. Det medfører også at det i dag ikke er en forsvarlig beredskap for reparasjon av rørledninger og installasjoner dypere enn 180 meter på norsk sokkel. Nødvendig reparasjoner og vedlikehold på rørledninger og installasjoner kan derfor heller ikke utføres på en sikker måte.

3.

For å ha nedsatt en inhabil parts sammensatt arbeidsgruppe som skal se på og bidra til at dykking i petroleumssektoren blir sikrere der flere av medlemmene er anmeldt,

eller representerer institusjoner/ organisasjoner som er under etterforskning nettopp for alvorlig arbeidskriminalitet.

Gjennom sine handlinger har de brutt straffelov, forvaltningslov og tjenestemannslov. Gjennom sine posisjoner har de dratt nytte av, og gitt seg selv en uberettiget fordel ved å påvirke bevis/saksbehandling som uten slik påvirkning kan bevise at de selv og staten sitter med ansvar for skader påført dykkere. Begge har sittet lenge i sine posisjoner og har god kjennskap til dykkerproblematikken samt helseproblemene til dykkere. De er også godt kjent eller burde være godt kjent med at det den dag i dag ikke finnes allment godkjente og akseptable dykkertabeller/- prosedyrer som ikke skader dykkere i forbindelse med dypdykking.

Vi ber om at etterforskning stater umiddelbart da det har stor betydning

for dykkernes situasjon og arbeidsmiljø.

Samtidig ber vi politiet etterforske om det er andre skjulte forhold som eksempelvis økonomiske forhold som ikke er avdekket i bevisene vi har vedlagt anmeldelsen.

Alvorlige anklager

Det er svært alvorlige anklager som rettes mot Marianne Stein og Gundla Kvam. I anmeldelsen skrives det blant annet at disse to har egeninteresse av at den norske stat ikke blir gjort juridisk ansvarlig for de petroleumsrelaterte dykkernes skader og dødsfall. Ettersom disse to har ledet arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen i mer enn 15 år, og i sin posisjon som øverst administrativt ansvarlige for arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen også sitter med ansvaret for manglende korrigerende tiltak som kunne reddet liv og helse for dykkerne, kan de i verste fall bli stilt personlig

ansvarlige både for skader og lovbrudd. I anmeldelsen skrives det at "Motivet er å skjule statlig og eget ansvar."

Grundig dokumentasjon

- Vi har dokumentasjon på hver eneste sak og hvert eneste punkt, sier Engebretsen. Vi har for eksempel Haukelandrapporten fra 2004 hvor det dokumenteres at 98 prosent av de overlevende dykkerne har fått forringet livskvalitet. 20 dykkere har til nå begått selvmord, det utgjør rundt 10 prosent, 30 prosent har hjerneskada, 65 prosent skårer over grenseverdien på posttraumatisk stressyndrom og 90 prosent av dykkerne har vært i livstruende situasjoner under arbeid. Dette er bare noe av det Haukelandrapporten beskriver.

Til tross for store skadedetall, ble det ikke satt i verk tiltak for å bedre og endre arbeidsforholdene?

- Nei, det er riktig, og det gjør selvfølgelig skadeomfanget mye større. I tillegg er det bittært å tenke på at dette visste både departementsledelse og myndigheter. Likevel gjorde de ingen ting med det.

Lossiusutvalget og klussing med konklusjonen

Et oppsiktsvekkende anklagepunkt er departementets endring av konklusjonen fra granskingskommisjonen under ledelse av Petter Lossius. Til tross for at kommisjonen var inhabil, ikke fulgte mandatet gitt av Stortinget, ikke fulgte regelverket for granskingskommisjoner og ikke hadde den nødvendige dykkerfaglige kompetanse, konkluderte altså Lossius-kommisjonen med ulovfestet statlig juridisk erstatningsansvar.

Manglene det refereres til var for øvrig enten akseptert eller iverksatt av ledelsen i Arbeidsmiljø- og sikkerhetssavdelingen.

” Konklusjonen til Lossius-kommisjonen ble etter avlevert rapport i januar 2003 stadfestet av regjeringsadvokaten i brev av 17. februar 2003 til ASD. Senere kommer også juridisk ekspertise i Advokatforeningen og jusprofessor Henning Jakhell mfl til samme konklusjon i forbindelse med høringsnotater fra april 2003. Ingen av i alt 25 innkomne høringsvar stilte heller spørsmål ved konklusjonen til Lossius-kommisjonen. Tvert om, de som uttalte seg spesielt om dette spørsmålet stilte seg bak konklusjonen eller mente at staten også hadde et utvidet subjektivt juridisk erstatningsansvar. Det ligger også i sakens natur at en ikke bekrefter det en er enig i en høringsuttalelse – det er det en er uenig i en bemerkning.”

Videre skrives det i anmeldelsen: ” Ledelsen i arbeidsmiljø- og sikkerhetssavdelingen akseptere ikke Lossius-kommisjonens, regjeringsadvokatens og alle andres konklusjon. De anmeldte ber

i februar 2003 Lovavdelingen i Justisdepartementet komme med en uttalelse. Det virker som om Lovavdelingen må begrunne en på forhånd gitt konklusjon der staten ikke blir gjort juridisk ansvarlig. Og så skjer, Lovavdelingen lager et notat som på særdeles svakt og søkt grunnlag ”frifinner” staten. Blant annet begrunnet i at den norske stat ikke er nær nok tilknyttet petroleumsvirksomheten! I det offisielle høringsvaret fra Justisdepartementet nevnes derimot ikke uttalelsen fra Lovavdelingen med ett ord og der motsetter en seg heller ikke hovedkonklusjonen til Lossius-kommisjonen om statlig juridisk erstatningsansvar.

I Stortingsmeldingen som danner grunnlaget for behandling av saken i Stortinget, St meld 47 (2002-2003) blir konklusjonen til Lovavdelingen gjort gjeldende. Dette til tross for at kommisjonens konklusjoner ikke er overprøvbare i henhold til regelverket

for granskningskommisjoner, G 48/75 og at andres juridiske vurderinger (Regjeringsadvokaten, Jakhelln og Advokatforeningen) mener staten er juridisk ansvarlig. Videre er det regjeringsadvokaten det er naturlig å innhente uttalelse fra, jfr Rundskriv G 16/2001 der det heter;

- Fagdepartementet kan iblant stå overfor valget mellom å innhente uttalelse fra Regjeringsadvokaten eller fra Lovavdelingen. Dersom det gjelder en sak som står for eller kan ventes å komme for domstolene, er det naturlig å forelegge den for Regjeringsadvokaten. Innhentes uttalelse før det fremmes forslag om ny lovgivning, er det naturlig å forelegge saken for Lovavdelingen. Hvis det gjelder rettsspørsmål hvor løsningen i hovedsak er basert på rettspraksis (typisk erstatningsrettslige spørsmål) eller kontraktstolkning, bør det forelegges for Regjeringsadvokaten.

.... og videre

- Bare i særlige tilfeller bør saken forelegges både for Lovavdelingen og Regjeringsadvokaten. Skjer dette, må det gjøres oppmerksom på det.

.... og videre

- Det forutsettes at fagdepartementene fortrinnsvis innhenter eventuelle uttalelser om folkerettslige spørsmål og EØS-rettslige spørsmål fra Utenriksdepartementets rettsavdeling. Hvis EØS-rettslige eller menneskerettslige spørsmål kan ventes å oppstå i en sivil sak for norsk domstol, bør Regjeringsadvokaten kontaktes

I St meld 47 (2002-2003), Bevis 7, er det heller ikke gjort oppmerksom på at arbeidsmiljø og sikkerhetsavdelingen har bedt om og fått en uttalelse fra regjeringsadvokaten slik det er et krav om i Rundskriv G 16/2001.”

- Til alle punktene foreligger det dokumenterte bevis, forteller Engebretsen. – Når det gjelder dokumentasjon i form av rundskriv og brev, tar vi det som en selvfølge at ledelsen i Lovavdelingen er kjent med sine egne rundskriv og at deres råd er tatt til inntekt for et syn på statlig erstatningsansvar som er i strid med Lossius-kommisjonen og de andre som har uttalt seg. Vi må heller ikke glemme at det er de to anmeldte som er administrativt ansvarlig for stortingsmeldingen.

”I St meld 47 (2002-2003) har de anmeldte heller ikke tatt hensyn til forvaltningslovens krav om forsvarlig saksbehandling. Professor Henning Jakhelln ved Universitetet i Oslo går så langt at han kaller Stortingsmeldingen et prosedyreskriv for staten.”

Bevis/dokumentasjon unndras/ underslåes

”Videre er dykkernes bevis/dokumentasjon underslått ved at høringsvarene til NSDA og andre ikke har vært juridisk vurdert i forbindelse med Stortingsmeldingen. For spesielt NSDA er dette meget viktig da NSDA trakk seg fra samarbeidet med granskningskommisjonen nettopp på grunn av alle regelbruddene og manglene, Bevis 19, i forbindelse med Lossius granskningen. NSDA ville derfor komme med sine bevis/dokumentasjon i høringsvarene. Men disse bevis/dokumenter endte altså med å ikke bli juridisk vurdert i forbindelse med Stortingsmeldingen.

Lovavdelingens uttalelse er datert 27. mars 2003. Høringsfristen var primo april 2003 og NSDAs høringsvar ble levert 9. april, altså etter at Lovavdelingen allerede hadde kommet med sin uttalelse. Lovavdelingens

kunne derfor umulig ha hatt NSDA eller noen av de andres høringsuttalelser tilgjengelige så de laget sine vurderinger.

Lovavdelingens uttalelse ble helt avgjørende i forbindelse med behandlingen i Stortinget, noe en kan lese av referatene fra Stortingets behandling av saken. Den manglende juridiske vurderingen gjelder også de andre 24 høringsvarene inklusive Advokatforeningen og professor Jakhellns vurderinger. Likevel er det Lovavdelingen juridiske vurderinger som gjøres gjeldende i St meld 47 (2002-2003). Regjeringsadvokaten som kom med en juridisk vurdering av 17. februar 2003 er heller ikke tatt med eller nevnt i Stortingsmeldingen i strid med regelverket 16/2001, bevis 5.”

Også Haukeland sykehus protesterer

Det er ikke bare NSDA som protesterer på saksbehandlingen og fremstilling av fakta i Stortingsmelding 47 (2002-

2003). Framstillingen av undersøkelsen foretatt av dykkernes helsesituasjon ved Haukeland i Bergen er også feilaktig fremstilt. Representanter for sykehuset protesterer og ber om en korrigering som aldri kommer. Flere av de som trakk seg fra samarbeidet med Lossius-kommisjonen i løpet av granskningen ville i stedet legge frem sine bevis, dokumentasjon og sine synspunkter med hensyn på statlig juridisk erstatningsansvar i høringsvarene. De tok det for gitt at høringsvarene skulle bli tatt med og gitt en forsvarlig vurdering og saksbehandling. Det skjedde ikke og det er de to anmeldte som gjøres ansvarlig for de grove feilene i saksbehandlingen.

”Når så NSDA protesterer mot at høringsvarene ikke er juridisk vurdert, fremstiller arbeidsmiljø og sikkerhetsavdelingen saken som om saken blir juridisk vurdert av Lovavdelingen i etterhånd, Bevis 12. I statsbudsjettet for

2005, St. prp. nr. 1 (2004-2005), under Kap. 0646 Pionerdykkere i Nordsjøen, tidl. kap. 1576, Bevis 10, blir en forledet til å tro at en slik juridisk vurdering de facto har skjedd. Noe bevis 13 og 14 viser at Lovavdelingen ikke gjorde og at Lovavdelingen dessuten ikke kunne hatt tid til å vurdere høringssvarene da svaret fra Justisdepartementet ble sendt tilbake til ASD allerede dagen etter at dokumentene var mottatt. Dokumentomfanget er så stort at det er umulig å behandle det i løpet av en dag, selv om de hadde tatt natten til hjelp. Dessuten kom det inn 25 høringssvar, og ikke 42, slik det framkommer i statsbudsjettet for 2005. I tillegg til illusjonen om at høringssvarene hadde vært til ny vurdering hos Lovavdelingen, blir antallet feilaktig framstilt. Dette viser at Lovavdelingen ikke har foretatt noen vurdering av høringssvarene slik det fremstilles i bevis 12. Storting og befolkningen for øvrig er forledet. og Lovavdelingen har

ikke protestert mot fremstillingen og dermed indirekte aksepterte den.”

Fikk ikke innsyn, taushetsbelagt med mellom 60 og 80 år!

Det er også store problemer med innsyn i dokumentene etter at de to anmeldte, Marianne Stein og Gundla Kvam sørget for meget restriktive holdninger til dette. NSDA er part i dykkersaken og ba om innsyn i bakgrunns materialet til Lossius, men ble nektet dette av ledelsen i ASD. Det meste av bakgrunns materialet til Lossius er taushetsbelagt med 60 og 80 år, noe som er strengere enn selv militære hemmeligheter og ikke i tråd med sikkerhetslov og beskyttelsesinstruks.

- Vi påstår at denne klausuleringen mangler hjemmel og er lovstridig, og ikke minst er den oppsiktsvekkende. Vi mener den først og fremst er satt for å skjule ansvar for de involverte, sier Rolf Guttorm Engebretsen.

Har det vært vanskelig å samle dokumentasjon på alt dette?

- Vi har opplevd mye rart, det kan jeg love deg. Påstander om at dokumenter ikke finnes, påstander om at nummererte saksdokumenter mangler enkelte sider eller enkelte numre, brev som vi vet er skrevet eksisterer ikke lenger, ja en hel rekke saksdokumenter er plutselig bare borte fra arkiv og kontorer.

Men dere har fått fatt i dokumentasjonen likevel?

- Ja, det har vi.
Sitat anmeldelse: ”Dette er for øvrig ikke første gang innsyn har vært vanskelig. NSDA er systematisk nektet innsyn i en rekke dokumenter som omhandler ansvar og dokumenter som kan bevise ansvar i strid med praktiseringen av mer offentlighet som er gjeldende i norsk offentlig praksis

og som har til hensikt at uregelmessigheter og lovbrudd blant annet skal kunne avdekkes. Det begynte da NSDA på slutten av 1990 tallet gikk offentlig ut for å få fokus på dykkernes situasjon. NSDA ønsket å få belyst dykkingen som den arbeidslivsskandalen den er og å få bedret sikkerheten til dykkerne. Fra NSDA gikk offentlig ut og påpekte grove mangler i den petroleumsrelaterte dykkingen og dykkingens skader, har NSDA blitt motarbeidet.

Den aktive motarbeidelsen kan dokumenteres tilbake til 2000 da Helse og Sosialdepartementet (HSD) fremmet et forslag til Stortinget der det ble vedtatt en kompensasjonsordning på inntil 200.000 kroner til dykkere med varige helseskader.

Bevis 16

Høringsuttalelse fra Helse og sosialdepartementet av 27.01.00 (Her slås det fast at staten ikke påtar seg juridisk ansvar)

I forbindelse med denne saken ble staten erklært ansvarsfri for skader påført dykkerne. Selv om det var Helse og sosialdepartementet (HSD) som var ansvarlig for stortingsmeldingen og ordningen, var dette spørsmålet blitt utredet av arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen i Kommunal og regionaldepartementet (KRD) der de to anmeldte var ledere.

NSDA forespurte departementet om

innsyn og det juridiske grunnlaget for at staten var ansvarsfri. Først etter at en klaget til Sivilombudsmannen fikk en innsyn. Det viste seg å være et standpunkt tatt av departementet. Spørsmålet var heller ikke juridisk vurdert slik det først ble hevdet fra departementets side. Her ble både NSDA, Storting og offentligheten forledet til å tro at statens ansvar hadde blitt juridisk vurdert i denne saken, noe som viste seg ikke å være tilfelle. Både saksfremstillingen og behandlingen anses å være i strid med forvaltningsloven om forsvarlig saksbehandling.

Bevis 17

Korrespondansen, NSDA og sivilombudsmannen viser den negative holdningen til innsyn fra ledelsen i arbeidsmiljø og sikkerhetsavdelingen i ASD. Dette er i strid med lovverket og den generelle holdningen til åpenhet og meroffentlighet en skryter av i Norge.”

Lovstridig saksbehandling

”Etter at ASD foreslo ordningen med kompensasjon for pionerdykkere som nevnt ovenfor tok Stortinget dykkersaken opp til behandling. Det ble pekt på at ulike utredninger om dykkernes situasjon ikke hadde blitt lagt frem for Stortinget. Stortinget mente det var behov for å granske alle forhold i forbindelse med behandlingen av pionerdykkerne i Nordsjøen ved å opprette en uavhengig granskningskommisjon.

I 2000 ble det gjennom et Dok 8 forslag vedtatt en granskning av pionerdykkernes forhold i Nordsjøen. Det ble lagt særlig vekt på å kartlegge myndighetenes mulige ansvar for dette, samt gjennomføre en vurdering av hvorvidt pionerdykkerne og deres etterlate har krav på oppreisning og erstatning fra det offentlige.

Det tok usedvanlig lang tid før en granskningskommisjon kom på plass. Vedtaket om granskning skjedde i Stortinget 13.6.2000. Opprettelsen av en granskningskommisjon skjedde 2.3.2001 ved en kgl res. Denne er tidligere i anmeldelsen kalt Lossius-kommisjonen, Bevis 3.”

Inhabilitet og fjerning av dokumentasjon

”NSDA ble nektet plass i kommisjonen. NSDA ble sett på som en part i saken. Til tross for dette, har samtlige andre kommisjonsmedlemmer med unntak av granskningskommisjonens leder Lagdommer Petter Lossius, vist seg å ha vært ansatt, eller hatt roller i institusjoner som skulle granskes. Dette strider mot regelverket for granskningskommisjoner, vedtaket/mandatet for opprettelsen av granskningskommisjonen samt lovverket om forsvarlig saksbehandling i det offentlige. Det var også en rekke andre uregelmessigheter og lovstridige forhold i forkant av og underveis i forbindelse med granskningen. Disse forhold ble tatt opp med de

anmeldte underveis, uten at det ble tatt hensyn til dette. Forholdene er beskrevet i brevet og pressemelding i forbindelse med at NSDA trakk seg fra det videre samarbeidet med granskningskommisjonen. Blant annet ble begrensninger i mandatet foretatt i samråd med de anmeldte.

NSDAs rolle som observatør ble systematisk motarbeidet slik at NSDA bare fikk blitt med på vel 40 prosent av de møtene NSDA skulle vært representert.

NSDAs representant i undergrupper fikk ikke adgang til kommisjonens undergruppe og dermed nektet adgang til medvirkning og fikk dermed heller ingen reell mulighet til å legge frem sin dokumentasjon og sine synspunkter. Arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingene i Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) var granskningskommisjonens nærmeste overordnede og sto for utvelgelse av medlemmer til kommisjonen. Avdelingen har indirekte eller direkte vært ansvarlig og godkjent lov og regelbruddene i forbindelse med oppnevning og gjennomføring av granskningen. Lov og regelbruddene har igjen medført en svekket granskning i forhold til både mandat og det som kan regnes som forsvarlig saksbehandling i et forvaltningsorgan. Når likevel konklusjonene i granskningen kan medføre ansvar for de anmeldte, endres dette i forbindelse med stortingsmeldingen som overleveres Stortinget. Eksempelvis var ett av medlemmene i kommisjonen ansatt

i DnV (Det norske Veritas). Resultat: habilitetsinnsigelser fra NSDA ble ikke godtatt, og kommisjonens mandat ble torpedert ved at DnV ble unntatt gransking! Et annet medlem var ansatt i et datterselskap av NUI (Norsk Undervanns Interversjon). Resultat: som ovenfor, man unnlot å granske NUI, som er statens legitimeringsorgan for dypdykking. Til overmål var Lossius-kommisjonens sekretær ansatt i arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen.

- Vi ble lovet at våre synspunkter og bevis skulle bli vurdert etter at vi avleverte vårt høringssvar i forbindelse med at organisasjonen vår, NSDA, trakk seg ut. Dersom vi hadde gitt vår dokumentasjon til Lossius-kommisjonen, ville sannsynligvis også denne dokumentasjonen vært taushetsbelagt med 60 eller 80 år, slik det meste av bakgrunnsinformasjonen til Lossius er. Heldigvis gjorde vi ikke det.

Er det flere eksempler på inhabilitet?
Jada! For eksempel har det viste seg at dr.med. Gunnar Nicolaisen har vært rådgivende lege for NUI som er en part i dykkersaken og som skulle vært gransket. Han er altså heller ikke habil. Dr. med. Per Oscar Andersen har også hatt en rådgivende rolle for dykkingen i en tidlig fase og er ikke habil. Det eneste unntaket i denne kommisjonen er Lossius selv.

Kjennskap til lovbrudd

”En må forutsette at Lovavdelingen i Justisdepartementet også er kjent

med lov-/regelbruddene i forbindelse med opprettelse av og gjennomføringen av granskningen (habilitet, streng tolkning av offentlighetsloven mhp innsyn fra NSDA osv samt andre forhold som omtales i denne oppsummeringen)

Den nære kontakten det i denne saken har vært mellom Lovavdelingen og arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen gjør ledelsen i Lovavdelingen medansvarlig i de lov- og regelbrudd som her har foregått.”

Hindrer/vanskeliggjør NSDAs rolle som observatør og NSDAs arbeid generelt

”Til tross for manglene i kommisjonen prøver NSDA å bidra og samarbeid så godt som mulig med kommisjonen fra starten. Men dette ble vanskeliggjort. NSDA består som kjent av dykkere med meget svak økonomi og foreningen har få egne midler. NSDA blir lovet prosjektstøtte en rekke ganger uten at støtten kommer. Videre får NSDA etterhvert en rolle som observatør i kommisjonen, men er ikke i stand til å gjennomføre observatørrollen da kostnadene til reiser ikke dekkes for mye av kommisjonens arbeid er gjennomført. NSDA klarer bare å møte i vel 40 prosent av alle de møtene. Til slutt trekker NSDA seg. Det viser seg også at brev i forbindelse med prosjektstøtte er forsvunnet fra arkivene til arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen.

Stortinget vedtok at NSDA skulle få

15

dekket sine utgifter i forbindelse med dykkersaken. Det legges frem et meget lavt beløpsforslag til bevilgning uten at NSDA i det hele tatt kontaktes. Beløpet høynes så senere. NSDA får imidlertid ikke dekket sine utgifter. Arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen setter bort arbeidet til å gjennomgå NSDAs regnskaper til ikke regnskapskyndige som kutter kraftig i NSDA dokumenterte utlegg som allerede er godkjent av statsautorisert revisor.

Dokumentasjon blir borte

I forbindelse med at NSDA blir lovet prosjektstøtte og at NSDA må purre mange ganger før prosjektstøtten endelig blir utbetalt, har brev sendt departementet om saken blitt borte. De er i ettertid ikke mulig å oppdrive i arkivene til departementet.”

Endring av dykkergrenser for dypdykk

”I forkant av et forsøksdykk til 250 meter i 2002, blir dypdykk- grensen endret fra 180 meter til 250 meter. Grunnlaget for denne endringen er i form av ny kunnskap om sikre dykkeprosedyrer og dykketabeller som skulle tilsi en slik endring. Det har ikke vært mulig for NSDA å få dette grunnlaget til tross for mange henvendelser. Hyperbar livbåt som det vises til, har ikke blitt testet, og er av liten interesse om ikke dykketabeller og prosedyrer sørger for at dykkerne er skadefri før et eventuelt uhell oppstår der livbåten skal bidra til å redde liv.

I forbindelse med forsøksdykket i 2002 der 6 av 8 dykkere kom ut som pasienter, var OD (Oljedirektoratet) en av oppdragsgiverne for dykket. Arbeidstilsynet som skulle hatt tilsyn og kontroll med dykket, har ikke kompetanse på dypdykking. Det førte til at det ikke var noen instans som kunne kontrollere og sørge for at dykket foregikk forsvarlig. Det øverste ansvaret for at det eksisterer et forsvarlig tilsyn og kontroll, ligger hos arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen og de anmeldte. Avdelingen hevder at de ikke kjenner til dette fatale dykket.

Dykkerne som deltok i forsøksdykket i 2002 mistet medisinsk godkjenning/ dykkersertifikat etter dykket. Likevel dro flere av dykkerne på jobb. De var ikke blitt informert om at deres medisinske godkjenning ikke var i orden. De anmeldte sitter med det øverste administrative ansvaret for at det eksisterer et tilsyn og kontrollapparat som fungerer.

Iverksetter ikke korrigerende tiltak når de blir gjort oppmerksom på stor fare og mangler vedrørende dykkingen.

”Gjennom granskinger, gjennom media og via henvendelser har de anmeldte blitt gjort oppmerksom på store mangler og feil i kontrollene med dykkingen. Dykkerutvalgets rapport i 1978 var så kritiske til myndighetenes kontroll og forsvarligheten i dykkervirk- somheten på sokkelen, at

dypdykkingen skulle vært stoppet. Det fantes bl.a ingen offentlige godkjente dykkertabeller.

En større gruppe dykkere ble undersøkt allerede på 80-tallet. Funnene gikk i den samme retning som i 2005. Skadene er altså avdekket på et tidlig tidspunkt. Tidlig på 1990-tallet fikk de på nytt god kjennskap til situasjonen gjennom den såkalte Kromberg granskningen, samt NUTEC rapport 42-1990 og rapport 35-1991. Likevel ble 400 meter akseptert som forsvarlig dykkedybde. Grensen for dypdykking ble satt til 180 meter.

Skriftlig advarsel i forbindelse med forsøksdykket i 2002 – samt advarsel om det samme i møte ble ikke tatt hensyn til og dykkere blir skadet.

Gjennom media og granskinger er det også kjent at dykkere ble truet med at de ikke fikk jobb igjen dersom de rapporterte uønskede hendelser. Blant annet ble det for et par år siden kjent at dykkere som påpekte brannskader på hud etter kontakt med kjemikalier ble truet på denne måten. Manglende oppsigelsesvern og aksept av en slik praksis er kanskje den viktigste enkelt årsaken til at problemene innen dykkingen fortsetter. Dette fører også til at tallmaterialet og erfaringer en skal bruke for å gjøre dykkingen mindre risikabel i fremtiden er feilaktig. I forbindelse med anmeldelsen er det vedlagt egenrapporter fra hendelser som må etterforskes.

Konsekvens

De anmeldtes handlinger medfører at dykkere fortsetter å bli skadet og at korrigerende tiltak ikke er iverksatt – eksempelvis kom 6 av 8 dykkere ut med skader etter et forsøksdykk til 250 meter ved Statoils datterselskap Norsk Undervanns Intervensjon (NUI) i Bergen i november 2002. I forbindelse med dette dykket er det innlevert en anmeldelse som er under behandling ved Hordaland Politikammer i Bergen. Departementet ble på forhånd advart av NSDA mot å gjennomføre dykket som planlagt da NSDA mente at en med sikkerhet ville skade dykkerne som deltok. Verken departementet eller underliggende etater tok kontakt for å få vite nærmere hvorfor det ble advart og at forsøksdykket ble forlangt stoppet.”

- Dette dykket ble erklært vellykket av NUI, sier Engebretsen. - Det har for øvrig alltid vært en praksis ved NUI at

en erklærer forsøksdykk der dykkere blir skadet, for vellykkede.

Det høres jo helt utrolig ut?

- Ja, men slik er det. Samtlige dypdykk-forsøk har vært erklært vellykkede selv om dykkere er blitt skadet i samtlige forsøksdykk! Og det er ”som alltid” arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen i ASD som har det overordnede ansvaret for sikkerheten til dykkerne.

En nedsetter partsammensatt gruppe der representanter/personer er anmeldt for arbeidsmiljøkriminalitet og bedrageri

”I forbindelse med vedtak i Stortinget i juni 2005 skulle det oppnevnes en arbeidsgruppe som blant annet skulle se på hva som kunne gjøres for å bedre sikkerheten til dykkerne. I denne gruppen finnes medlemmer som er anmeldt for blant annet arbeidskriminalitet og bedrag. I tillegg har alle

medlemmer/organisasjoner som er representert i dette utvalget, med ett unntak, vært med å godkjenne et skadelig forsøksdykk i 2002.”

En vanskelig sak for politiet?

At Statsadvokaten på bakgrunn av anmeldelsen finner henleggelsen ”overraskende”, er ikke, for å bruke samme ord, overraskende når en har lest anmeldelsen. Statsadvokaten fortsetter sin omgjøringsbeslutning ved å instruere Oslo Politidistrikt i videre saksgang:

”Slik påtegningen er utformet kan det synes som om Finans og miljøseksjonen ikke er i stand til å etterforske kompliserte og arbeidskrevende saker. Statsadvokaten legger til grunn at så ikke er tilfelle, noe annet ville være oppsiktsvekkende og foranledige tiltak herfra. I den grad seksjonen ikke har kapasitet/ressurser til å iverksette denne etterforskningen må det i tilfelle omprioriteres på seksjonen

Foto øverst
Knut Ørjasæter
Foto til venstre
Guy Tassier

eller mellom Finans og miljøseksjonen og andre seksjoner. Det ligger utenfor statsadvokatens kompetanse å forestå disse prioriteringene. I den grad Oslo politidistrikt ikke har tilstrekkelig kompetanse i arbeidsmiljøkriminalitet får en søke bistand hos Økokrim.” Statsadvokaten pålegger videre politiet å følge en rekkefølge i etterforskningen som beskrives i påtegningen. Selv om saken skulle vise seg å være foreldet etter at etterforskningen er ferdig, må politiet gjennomføre de konkrete etterforskningsskritt som statsadvokaten angir og fortløpende vurdere om andre straffebestemmelser kan anvendes.

Brev til justisministeren

NSDA (Nordsjødykkeralliansen) har også sendt brev til justisminister Knut Storberget hvor de gjør statsråden oppmerksom på at Oslo Statsadvokatembete har instruert Oslo Poltidistrikt om å sette tilside

henleggelsen av anmeldelsen av Marianne Stein og Gundla Kvam i arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen i Arbeids- og inkluderingsdepartementet. NSDA reagerer på at departementet og embetsverket ikke ser ut til å oppfatte alvorret i saken.

- Vi ser at dykkersaken fortsatt behandles i den samme fagavdelingen og i det samme departementet som i dag er under etterforskning, sier Rolf Guttorm Engebretsen.

- Det er vel ikke vanskelig å forstå at vi syns det er en merkelig praksis når en anmeldt part fortsatt har det faglige ansvaret for behov som måtte foreligge eller dukke opp på vegne av anmelderen. Dette er i strid med alle etablerte rettsprinsipper.

Hvilke krav stiller dere da til justisministeren?

- Vi ber om at all forvaltning og håndtering av dykkersaken, tidligere og

nåværende dykkeraktiviteter på norsk sokkel, og tilknyttete virksomheter på land, løftes ut av arbeidsmiljø- og sikkerhetsavdelingen i AID. Det må skje med umiddelbar virkning.

I tillegg må det administrative ansvaret for finansieringen av, og kontakten med ”Stiftelsen Kontakttelefonen for Nordsjødykkerne”, flyttes.

Sjøfartsdirektoratet nytt fagdirektorat?

NSDA foreslår å bruke Sjøfartsdirektoratet som nytt fagdirektorat for forvaltningens behandling av dykkersaken. I brevet stiller de imidlertid Storberget fritt til å komme med forslag som han mener ivaretar dykkernes interesser på en bedre måte.

- Ja, vi er selvfølgelig mottakelige for gode forslag til løsninger. Det viktigste i denne saken er at saken flyttes. Dersom statsråd Storberget mener at det går utenfor hans embetsplikter å foreta en slik flytting, tar vi det for gitt at han

engasjerer den myndighet han mener er best til en god håndtering av saken, sier Engebretsen.

Boka er til ære for dykkerne

- Det er god grunn til å takke dykkerne for innsatsen for olje-Norge, sier Knut Ørjasæter som har skrevet boka om dykkerne. Denne boka, og historien bak, har vært livet mitt i flere år nå.

Jeg vil også takke alle hjelperne!

Jeg har hyllemeter med dokumenter som har vært til uvurderlig hjelp, men som og har vært deprimerende lesestoff.

Nøkkelordet er hemmeligholdelse

Ørjasæter trekker paralleller fram til i dag. Oljeselskaps hemmeligholdelse av hendelser, sist med rystelsene på Embla og spekulasjonene i mediene i forhold til militære øvelser, viser at teknikken er den samme. 14 mann ble truet til taushet. Det samme skjedde med dykkerne.

- OD (Oljedirektoratet) gjør det samme, sier Ørjasæter. - 40 år med dykking, og fortsatt kan verken Gunnar Berge eller Magne Ognedal fremlegge dokumentasjon på at det er forsvarlig å dykke til de dybder det opereres med. Trygve Bratteli; åpnet Nordsjøen og takket dykkerne for innsatsen:

”- Etter åpningstalen gikk statsministeren rett bort til oss dykkere der vi satt som en liten gruppe til venstre for ham i lokalet, sier franske Guy Tassier. – Vi var fire skotter, tre norske og fire franske dykkere. Han tok hver og en av oss i hånda. Og sa: Takk gutter. Uten

deres pionerinnsats ville ikke Norges økonomiske vekst være mulig. Takk gutter! Det skal ikke glemmes.”

”- Ordene til statsminister Bratteli betydde enormt mye for meg og de andre dykkerne den gang, sier en annen dykker som tok statsministeren i hånda og fikk høre hans ord, Rolf Guttorm Engebretsen. - Jeg var bare 19 år gammel og hadde fått dimmitere fra marinen tidligere enn det jeg skulle, mot at jeg tok jobb som petroleumsdykker. Selvfølgelig kunne forsvaret ”hente” meg tilbake om de hadde bruk for meg. Det var en del av avtalen. Ordene fra Bratteli var en skikkelig motivasjon. Jeg bestemte meg der og da for at dette skulle jeg fortsette med.”

”Vi hadde strukket oss langt, fortsetter Guy Tassier. Vi opererte i et teknisk grenseland. Det fantes ikke utprøvd utstyr og det var mye ”Reodor Felgen” løsninger. Dykkerne opererte også i et umenneskelig fysisk og psykisk grenseland. Det var ingen som hadde særlig erfaring med å operere på de dyp vi arbeidet. Dykkermetodene var ikke utprøvd. Tidligere var det mest forsøksdykk som hadde blitt utført på de dypene vi arbeidet.”

- Myndighetene visste mer enn de har gitt uttrykk for, sier Ørjasæter. - Bare se på kreftene som har vært med på å drive rovdrift på dykkerne. Myndigheter, departement, NUI, selskap, både nasjonale og internasjonale, listen

over skyldige er lang. De har spart gigantbeløp på dykkernes innsats.

Lossiusutvalget

Både Knut Ørjasæter og dykkerne syns dødsfallet til Petter Lossius er merkelig.

- Lossius døde under spesielle omstendigheter. Han druknet i elva Maine i september 2002, forteller Engebretsen. – Han badet i et område hvor det advares mot bading på grunn av temperatur (på det tidspunktet 3 grader) og strømforhold. Ingen bader der, selv ikke midt på sommeren. Folk advares også ved hjelp av tydelig skilting. Det er kjent at Lossius, før han druknet, rettet kraftig kritikk mot statens mangelfulle ansvar for dykkernes sikkerhet i rapportkonklusjonen. Da rapporten kom ut etter at Lossius hadde druknet, hadde rapporten som tidligere beskrevet i anmeldelsen, fått en annen konklusjon. Lossius var kjent som en ærlig og dyktig jurist, og det er ikke bare dykkerne og Ørjasæter som lurte på hva som hadde skjedd dersom rapporten hadde blitt presentert for stortinget med den nye konklusjonen og Lossius hadde vært i live. Det er ikke mange som tror Lossius hadde signert rapporten slik den framsto i ettertid.

Juks og fanteri

Disse ordene bruker Ørjasæter når han skal beskrive myndighetene og departementets versjon av risiko. Mangelfull dokumentasjon, mangelfulle dykker-

tabeller, press for å få Lossiusutvalget sin rapport slik de ønsket.

- Når beslutningsgrunnlaget er feil, blir konklusjonene feil, sier Ørjasæter og viser til stortingsmeldingen som fritar staten for ansvar. De ansvarlige i forvaltningen kan ikke lenger gjøre noe annet, ellers skyter de seg selv i foten. Vis oss dokumentasjonen som fastslår at dykk på 300 meter er forsvarlig. Eller at en pensjonsalder på 67 år for dykkere er forsvarlig.

Man kunne ikke bygge ut Oseberg, Troll, Statfjord uten å si at det var forsvarlig med dykk på 300 til 350 meter.

Var utbyggingen verd det?

- Jeg vet ikke, ikke slik det ble gjennomført for dykkernes del, i hvert fall. Nordsjøutbyggingen er det største bedrageriet vi har hatt. I Norge spurte en: Lar det seg gjøre? Svaret var krystallklart: Det skal gjøres! Det ble eksperimentert med friske mennesker, mennesker som endret personlighet på grunn av dykkingen. De visste ikke at de ville bli skadet, ikke skadet på denne måten. De var tøffe gutter, ikke redde, og de sa til seg selv og andre at litt smerte må vi tåle. For Norge, for oljen!

Var det verd det?

Livbåter på norsk sokkel

Tekst: Roy Erling Furre, 2. nestleder, SAFE

Det var et sjokk for oss alle da livbåten som ble droppet på Veslefrikk gikk i stykker.

Hvordan kunne dette skje? Hva gikk galt? Er ikke systemene våre gode nok siden dette har oppstått, og hvilke andre områder er mangelfulle? Det er eksempel på spørsmål vi stiller oss når vi tenker på livbåtsaken. Vi har alltid trodd at livbåtsikkerheten har vært god. Tidligere var vi bekymret for både fjerning av beredskapsfartøy og mangler ved redningsdrakter. Det var derfor et sjokk for oss alle da livbåten som ble droppet på Veslefrikk gikk i stykker. Det var i grunn tilfeldig at dette ble fanget opp med bakgrunn i krav fra våre verneombud på Veslefrikk. Vi må rette en takk til våre egne for at dette ble avdekket i tide, og at dette ikke ble oppdaget ved en reell nødevakuering.

Industrien bruke lang tid for å komme skikkelig i gang med prosjektet, men nå ser det ut til at modifikasjonene blir utført innen fristen som er satt til 1. oktober.

Prosjektet har vært krevende og omfattende. Det har vært vanskelig for våre verneombud å følge saken, på grunn av at det til en viss grad, har vært ulike verneombud involvert ved de ulike testene. Vi er allikevel stolt over den innsatsen våre HVO/VOer har nedlagt for å ivareta sikkerheten ved oppgradering av livbåtene offshore.

Regelverket:

Det internasjonale IMO regelverket stiller ikke gode nok krav til å fange opp

livbåtsvakheter. De har heller ikke krav til å håndtere belastninger som følge av høye bølger og grov sjø. Det er klart at når man slipper en livbåt i høye bølger blir det straks langt flere faktorer å ta hensyn til. Derfor må det bygges in ekstra robusthet for å ivareta både inntrykking av livbåten, og G-kreftene passasjerene utsettes for når livbåten bråstopper i sjøen.

Sokkelregelverket med innretningsforskriften stiller krav til at det skal være mulig å evakuere mannskapet under alle operasjonelle værforhold. Når dette allikevel har sviktet, så krever det en grundig prosess videre på oppgradering av regelverket, og ikke minst, etterlevelse av regelverket.

Krav til opplæring og prosedyrer: Mange av de erfaringene man har gjort i livbåtprosjektet viser at det er behov for å få den nye kunnskapen ut til alle som er brukere av livbåtene. Det kan derfor bli ny gjennomgang av opplæringsrutinene og prosedyrene ved bruk av livbåt.

Veien videre:

Det vil være umulig å utføre en fullskalatest på sokkelen i grov sjø. Derfor er det viktig at robustheten er god nok til å ivareta alle faktorer som vi fortsatt ikke har tenkt på. Med gode marginer! Det kom som et sjokk på oss da vi fikk høre at den ombygde GES40 livbåten som ble droppet på Halsnøy gikk i stykker. Dette skjedde før sommeren.

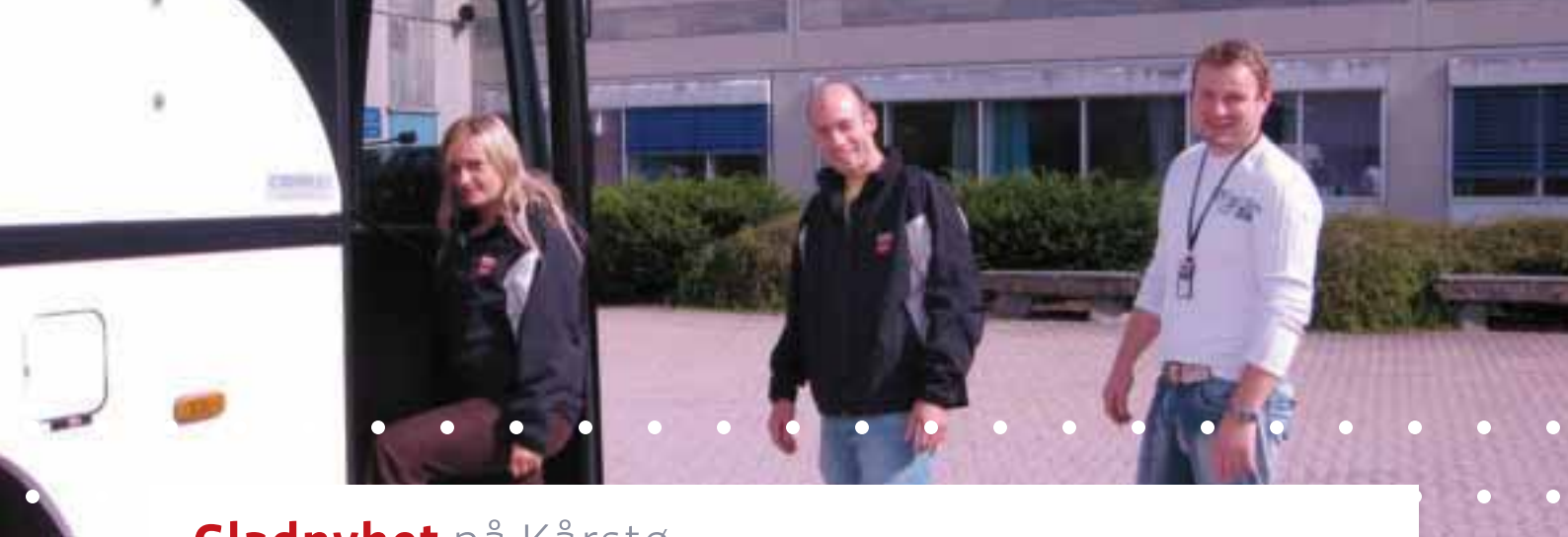
Det er forventet at ved bestilling av nye livbåter, så blir det heretter stilt helt andre kvalitetskrav enn hva som

er gjort tidligere. Vi kommer også til å følge nøye med de krav som blir satt til fremdrift for å komme bort fra innretningen.

Vi har tidligere sett at når alarmen går, så har man blitt sittende veldig lenge i livbåten og ventet på signal om evakuering. Dette skjedde sist under Snorre A utblåsing. Det viser seg at de som sitter lenge i livbåten får problemer med blodsirkulasjonen. Det må sikres at dette også blir ivaretatt. Vi må også sikre at ikke batteriene blir tappet ut dersom man sitter lenge i båtene.

Livbåtsaken er ikke avslutet 1. oktober. Det vil gjenstå mange langsiktige prosesser med utvikling av nye livbåter og bedre regelverk. Vi får håpe at livbåtprodusentene kjenner sin besøkelsestid og tar dette arbeidet på alvor.

Gladnyhet på Kårstø

Tekst Kathrine Hettervik/Mette Møllerop Foto Kathrine Hettervik

Skiftbussen er på plass. Evaluering av prøveordningen viser bare positive tilbakemeldinger og ordningen blir permanent

Som nevnt i SAFE magasinet 01-2006, var skiftbuss for de ansatte på Kårstø en prioritert oppgave. I samarbeid med Nopef og bedriften, fikk SAFE på Kårstø i gang en prøveordning skulle evalueres og vurderes som sak i AMU i april. Litt lenger tid har det tatt, men nå er skiftbussen i boks!

- Vi lyktes i å få til en permanent ordning med skiftbuss til Kårstø, forteller Kathrine Hettervik, klubbleder i SAFE på Kårstø.

Kathrine er lettet og glad for at dette endelig er avgjort og at det ble suksess.

- Godt samarbeid med NOPEF og ledelsen har gitt bra resultat. Ordningen vil bli evaluert etter ett år, men med tanke på hvor mange ansatte som benytter seg av tilbudet, blir nok dette

en ordning alle kan ha glede av i mange år fremover.

Hva er reaksjonene fra de ansatte?

- Blant de beste argumentene som kom fra de ansatte var "besta HMS tiltake så e gjort siden eg begynte" og "endelig ett konkret og veldig bra HMS tiltak".

Glad bussjåfør

Bussjåføren har bare positivt å si om ordningen.

- Folk gir beskjed om hvor de skal av før de legger seg til å sove på vei hjem fra nattskift, sier Sigbjørn Storm.

- Det er ikke få ganger jeg har vekket sovende passasjerer. Ett par ganger har det skjedd at noen har våknet på "endestasjonen". En søndag morgen fant jeg en som hadde sunket langt ned

i setet bak i bussen. Tydelig forfjamset, men han kom seg greit hjem, ler Sigbjørn. - En annen gang ble jeg nødt til å bruke mikrofonen for å vekke en som ikke hørte at jeg ropte.

Men fra spøk til alvor, så mener Sigbjørn at dette er ett klart bevis på at man etter hele natten på jobb ikke har noe bak rattet å gjøre.

- Det er mye tryggere at en uthvilt sjåfør kjører de ansatte hjem.

Geir V. Larsen turbusser A/S driver mest med weekendturer og lignende. Nå når de har fast oppdrag for Statoil, er planen å skaffe enda en buss for å ha større fleksibilitet. Ekstra sjåfør på deltid har det også blitt.

- Enkelte av skiftene benyttet også busselskapet vårt til "blåtur" nå i vår,

Foto øverst:

Fornøyde passasjerer. Fra venstre: Wenche Irene Bendiksen, Harald Halvorsen og Jarle Nordtvedt.

Foto til venstre:

Bussjåfør Sigbjørn Storm syns det er bra at trøtte og slitne ansatte slipper å kjøre egen bil hjem når de er ferdig med nattskiftet.

Foto til høyre:

Bussen står klar utenfor Statoils hovedbygning på Kårstø.

23

Kathrine Hettervik, SAFE på Kårsto
sin driftige klubblleder.
Foto. Mette Møllerop

og vi syns vi har fått ett bra forhold til skiftene.

Mens Kathrine og bussjåfør Sigbjørn Storm sitter og snakker i bussen utenfor hovedinngangen til administrasjonsbygget, kommer en ansatt bort og spør bussjåføren om rutetidene.

- Det er ikke tvil om at det burde settes opp en buss også for dagtidsansatte, sier Kathrine. SAFE-klubben på Kårsto har allerede satt dette opp på listen over framtidige saker til AMU. Dette tar vi opp på ett av møtene nå utover høsten. En del dagtidsansatte følger skiftbussen i dag, og med rundt 40 passasjerer er det så å si fullt til og fra formiddagskiftene. I tillegg har jeg fått mange henvendelser fra medlemmer som ønsker ett slikt tilbud.

Fornøyde passasjerer

Vi stilte passasjerene to spørsmål: Er dere fornøyd med skiftbussordningen? Hva er det beste med tilbudet?

- Ja, jeg er kjempefornøyd, sier Harald Halvorsen. - Det beste må være at jeg slipper å kjøre bil etter nattskift - og etter formiddagskift, skyter Wenche Irene Bendiksen inn. - Man kan være like trøtt etter formiddagskift. Wenche gleder seg også til å slippe å skrape bilen på vei hjem fra jobb nå i vinter.

- Skiftbussen er ett kjempebra HMS tiltak, sier Jarle Nordtvedt. - Bedriften viser at de virkelig tar HMS på alvor. Alle er enige om at det er herlig å sette seg på bussen og slappe av etter en lang arbeidsdag.

Bedriften er fornøyd

HMS-sjef Sven R. Gundersen er glad for at ordningen ble gjort permanent.

- Et skikkelig godt HMS tiltak for velferd og god helse for skiftgående mannskaper, sier han. Også verneombudene er glad for tiltaket, sier HVO Astrid Inger Kristin Håvardsen.

- Vernetjenesten synes det er ett bra HMS-tiltak for å ivareta sikkerheten for skiftarbeiderne på vei hjem fra nattskift..

Geir V. Larsen turbusser A/S tar gjerne diverse turoppdrag. Ta kontakt på tlf: 45 00 62 62 eller mail: post@larsenturbusser.no <http://larsenturbusser.no/hoved.htm>

Foto til venstre:
**Vi trenger buss også til formiddagskiftene.
Man kan være like trøtt da, sier Wenche Irene Bendiksen.**

Foto til høyre:
Jeg er kjempefornøyd, sier Harald Halvorsen.

Hva skjer når du blir syk av kjemiske stoffer

Tekst Mette Møllerop Foto Halvor Erikstein og Mette Møllerop

Arbeidsmiljøskaddes Landsforening (ALF) har etablert en egen avdeling for folk som er blitt skadde av offshorearbeidet. Avdelingen har fått navnet ALF Offshore og er etablert på initiativ av omkring 100 personer som har store helseproblemer de tilskriver arbeidsmiljøet på Ekofisk

- Selv om ConocoPhillips uten tvil er verstingen i Nordsjøen, er det helt sikkert også svært mange andre som sliter med alvorlige helseskader fra kjemisk eksponering offshore, sier Halvor Erikstein, yrkeshygieniker i SAFE.

- Et gigantisk problem for de som er blitt syke, er å framskaffe opplysninger om hva de har vært utsatt for. Det var på denne bakgrunnen jeg var med tre fra ALF Offshore til ConocoPhillips sin stand på oljemessen (ONS) i Stavanger. De tre hadde til sammen jobbet 70 år på Ekofisk, og har store problemer med å få korrekte og relevante opplysninger om hva det har vært utsatt for. En kunne tror at etter at Dagbladet startet serien Oljemarerittet <http://www.dagbladet.no/nyheter/2006/08/20/474430.html> ville ConocoPhillips opptre mer anstendig og virkelig hjelpe folk som er i en fortvilet situasjon, men dessverre har selskapet gjort tvert i mot, og lar de skadde forholde seg til et advokatkontor i Oslo. På ConocoPhillips sin stand ble det bedt om et møte med administrerende direktør hvor hele saken kunne framlegges. Håpet var at et slikt møte med den øverste ansvarlige for sikkerhet og arbeidsmiljø, kan endre på

de uverdige måten som ConocoPhillips behandler sine trofaste slitere på. Slik gikk det ikke.

- Jeg er dypt sjokkert over den måten dette selskapet opptre på. Jeg har ingen problem med å slutte med til påstanden om at ConocoPhillips er den absolutte versting innen dette feltet. Administrerende direktør fortsetter å lukke øynene for skadene og nekter å møte de skadde. De ser ut til å mene at dette bare er noe for forsikringselskapenes advokater.

Oppfølging av Arbeidsgruppe Kjemisk eksponering offshore

- Statoil er det første selskapet som har fulgt opp noe av det som inngikk i rapporten "Kjemisk eksponering på norsk sokkel" som ble bestilt og levert til arbeids- og sosialminister Bjarne Håkon Hansen før jul i 2005, Halvor Erikstein. - Vi er svært glad for at Statoil er så åpen i forhold til denne rapporten. Det vitner om at Statoil er inne i en stor snuoperasjon i forhold til kjemisk helsefare.

Statoil får ros fra SAFE. Samtidig er også

rapporten trist lesning, fastslår Halvor Erikstein.

- En kan bli både skremt og nedtrygt når en ser hvor lite system selskapet har på kjemisk eksponering.

Mener du at de har mye arbeid foran seg i forhold til kjemisk helsefare?

- De har rett og slett en dårlig tradisjon på dette området. For eksempel trumfet selskapet igjennom bruk av isocyanatholdig maling i årevis etter at andre selskap hadde sluttet å bruke slik maling. w

Hvorfor valgte Statoil denne typen maling?

- Filosofien som ble brukt til forsvar for bruken av isocyanatholdige produkter, ble begrunnet i den tekniske kvaliteten. Holdbarheten var bedre, og hensynet til de ansatte som utsatte seg for eksponering av giftige gasser, betydde mindre.

I følge Erikstein har Statoils holdning til disse problemene laget det vanskelig for Statoils HMS-avdeling.

- Det blir ødeleggende for Statoils oppmerksomhet mot kjemisk helsefare når HMS-avdelingene måtte forsvare bruken isocyanatholdige malingsprodukter. I tillegg blir det

selvfølgelig også en belastning for den enkelte ansatte i avdelingen.

Ble HMS-avdelingen gisler for Statoils politikk på dette området?

- Ja, det ble de jo. Det er klart Statoil satte dem i en vanskelig situasjon, sier Erikstein.

Isocyanater et ømt punkt

Fortsatt er isocyanatholdige produkter et vanskelig område for Statoil. På tross av årsmøtevedtak og påtrykk i forhold til ønsket støtte til Haukelandprosjektet "Varmt arbeid", har Statoil så langt ikke ønsket å støtte prosjektet.

- Vi mener jo at de i hvert fall må støtte alle prosjekter som kartlegger kjemisk helsefare i oljeindustrien. Statoil har et stort arbeid foran seg på områdene ombygging og vedlikehold. I denne typen arbeid inngår varmt arbeid. Så lenge vi ikke får kartlagt eksponering, vil folk fortsatt bli eksponert for kjemikalier.

Hva konkret kan Haukelandprosjektet bidra med i forhold til dette?

- Først og fremst kartlegger de alle stoffene folk utsettes for. Derneft tilbyr de skikkelig helseoppfølging. Allergi kan komme som lyn fra klar himmel, og alle som jobber med slike stoffer er utsatt for allergireaksjoner. Her vil prosjektet også kartlegge årsakene til at folk blir allergiske.

Fra vondt til verre

Kanskje er uttrykket fra vondt til verre noe forslitt, men i oljeindustrien er det

fortsatt dessverre på sin plass å bruke det. En viktig årsak til at situasjonen er forverret, er bruken av såkalte sveisehabitater. Erikstein forklarer hva som ligger i begrepet.

- På steder hvor det er varmt arbeid, bygger man inn stedet eller området hvor det arbeides for å forhindre brann og eksplosjonsfare. Resultatet blir at det varme arbeidet foregår i små rom, og den kjemiske giften konsentreres.

Hva med verneutstyr? Det finnes vel godt nok verneutstyr i 2006?

- Nei, verneutstyr gir mye dårligere beskyttelse enn folk tror. Dessuten brukes utstyret ofte feil. Svært få mennesker har innsikt i de begrensninger som ligger i utstyret. Dette har jeg beskrevet ganske grundig i et innlegg jeg holdt tidligere i måneden, og det kan leses i sin helhet på denne linken: http://www.uop-sikkerhet.no/foredrag/Halvor_Erikstein.pdf

I et intervju i Dagbladet 15. august 2006 (<http://www.dagbladet.no/nyheter/2006/08/15/473988.html>) trekker du fram manglende helseovervåking.

- Ja, det stemmer. I den såkalte kjemikalieforskriften er det krav om målrettet helseovervåking. Er du for eksempel utsatt for bly, må du følges opp med blod- og urinprøver. Er du utsatt for isocyanater, skal du ha jevnlig kontroll av lungefunksjonen.

Du sa i starten av intervjuet at Statoil har en lang vei å gå, hva med øvrige selskap, er de kommet lengre?

- Det er veldig positivt det Statoil nå

har gjort. Det syns jeg er viktig å få fram. Hvor langt andre selskap er kommet i dette arbeidet, varierer. Det jeg imidlertid har lyst å oppfordre selskapene til nå, er følgende: gå ut og gjør det samme. Vi har en rekke tillitsvalgte som har muligheten både til å påvirke og kreve tiltak gjennom sine organer. Det vil vi be våre tillitsvalgte om å følge opp.

Blodkreft er oppdaget

Forskning har vist en overhyppighet av blodkreft blant offshorearbeidere. Hva kan du si om det?

- Olje og gass inneholder mange typer kjemiske forbindelser. Samtidig er det gjort svært lite for å kartlegge hvordan disse kjemiske forbindelsene påvirker arbeidsmiljøet. Det vi vet, er at benzen er en forbindelse som knyttes til blodkreft.

Hvor i produksjonen utsettes en for benzen?

- De som er i kontakt med olje og gass, utsettes for benzendamp. Først og fremst dreier det seg om de folkene som jobber med produksjon og vedlikehold. Et annet viktig område som er utsatt, er boring. Under boring i gass og oljereservoar brukes en boreteknikk som kalles underbalansert boring. Det gir litt mindre trykk i boreslammet enn i reservoaret, noe som igjen fører til at det vil være olje og gass også i boreslammet.

Foto til venstre:
Besøk på ConocoPhillips sin stand.

Foto til høyre:
På vei inn i oljemessen. Fra venstre:
Lars Ivar Randen, Jan Terje Bliktjørn og
Jan Erik Tandberg.

Også forpleining er utsatt

- Stekeos i kombinasjon med mangelfullt avsug er også kreftframkallende. Å få ordnet opp i dette problemet er viktig, og her har selskapene en jobb å gjøre, sier Erikstein.

Dere har nok å gjøre, forstår jeg?

- Det er i hvert fall mye å ta tak i. Akkurat nå sitter jeg i en referansegruppe som styres av Ptil (Petroleumstilsynet) hvor vi skal følge opp og beskrive kartleggingsbehov innen kjemisk eksponering offshore. Det er en oppfølging av den tidligere nevnte rapporten som gikk til Bjarne Håkon Hansen.

Hvordan går det arbeidet?

- Foreløpig har vi sett veldig lite penger... Det ser ut til at kjemisk helsefare ikke oppfattes som et stort problem for selskapene. Ny vitenskap på dette området er tydeligvis uønsket kunnskap.

Flere saker som kan nevnes?

- Ja, jeg kan ta med et "bekymringsbrev" som skal til Ptil og omhandler eksosek-

sponering offshore. Fordi mange sjeneres av eksos fra turbiner og dieselmaskiner, og helseanbefalinger fra Arbeidstilsynet bekrefter problemet, er dette nå en sak vi må se nærmere på. Arbeidstilsynet ber selskapene redusere eksponeringen av eksos ved å senke den administrative normen for nitrogendioksyd fra 2ppm til 0,6ppm. I bekymringsmeldingen vil vi også kreve at eksoseksponering blir kartlagt og at det brukes overvåkingsutstyr som sikrer at eksos ikke lenger går inn i ventilasjonsanlegg.

SAFE sin HMS-avdeling er og en rådgivende avdeling?

- Ja så absolutt. Hvis noen trenger råd om dette eller andre saker i tilknytning til arbeidsmiljøet, er de velkomne til å ta kontakt. Det er derfor vi er her. Jeg vet at det er noe du brenner etter å si!

- Ja, helt på tampen vil jeg sende ut en oppfordring: jeg setter stor pris på å bli invitert offshore!

Foto til venstre:
Halvor Erikstein

Foto til høyre:
**Ikke akkurat stor begeistring å spore hos
representantene for ConocoPhillips**

Susan Michalis, tidligere australsk flyger, i samtale med Harry Stiegler Brevik og Kjell Kalheim.

Kraftig økonomisk støtte til forskningsprosjekt

Tekst og foto Mette Møllerop

I SAFE sitt forbundsstyremøte onsdag 23. august, ble det bevilget 30.000 kroner til et forskningsprosjekt på helseskader fra smøreoljer som inneholder organofosfater

Det økonomiske behovet for støtte er på 65.000 kroner. I forbundsstyrets vedtak ligger det derfor også en utfordring til klubbene om å bidra med de siste 35.000 kronene. Prosjektet er i regi av Washington University og prosjekttittelen med norsk oversettelse er "Biomarkører for eksponering". Det er British Airline Pilot Association, BALPA, med sine 8.000 medlemmer som har henvendt seg til SAFE for å be om støtte. BALPA har over flere år kjørt en kampanje på kabinluftkvalitet, og har en omfattende problembeskrivelse på sin hjemmeside, <http://www.balpa.org/intranet/BALPA-Camp/The-Aircra/index.htm>.

De samme smøreoljene som benyttes inne luftfart, brukes også turbiner og annet roterende utstyr offshore og på landanlegg. Felles for luftfart

og oljeindustrien er stor uvilje mot å anerkjenne problemstillingene og godta at folk blir kjemisk skadd. Innen oljenæringen har vi sett at skadde blir tildelt psykiatridiagnose, og dermed forsøkt fratatt alle rettigheter som yrkesskadd.

Mer informasjon hos Dagbladet

Dagbladet har kjørt flere omfattende serier om giftskadde oljearbeidere <http://www.dagbladet.no/nyheter/2006/08/20/474430.html> og om forgiftning inne luftfart <http://www.dagbladet.no/nyheter/2006/06/21/469526.html> Det er også klare tegn fra de arbeidsmiljøskadde på Ekofisk at de som har vært eksponert for turbinoljer er overrepresentert blant de skadde.

Prosjektet

På engelsk er det beskrevet på følgende

måte: "Biomarkers of Exposure.

Statement of the problem:

Currently, there are no robust methods for documenting exposure of pilots, crews and passengers to toxic components of jet engine lubricants. The purpose of this proposal is to develop a reliable, sensitive assay for assessing exposure to the organophosphate (OP) tricresyl phosphate as a biomarker of exposure to fumes entering the aircraft cabin from bypass air. "

Det er håp om at dette prosjektet kan utvikle metoder som dokumentere eksponering og helseeffekter, og de data som er tilgjengelige nå, tyder på at helseeffekter kan dokumenteres etter denne metoden.

Foto til venstre:

Halvor Erikstein

Foto til høyre:

John Kristoffersen, Norsk Flygerforbund og Tristan Lorraine fra BALPA.

Like skader hos piloter og oljearbeidere

Tekst Mette Møllerop Foto Mette Møllerop og Tom Haga

Undersøkelser viser at mønsteret i skadene og reaksjonene som finnes hos piloter som har vært utsatt for giftgasser, har mye til felles med de reaksjoner som observeres hos yrkesgrupper som er utsatt for giftige organofosfater.

Felles skjebne og kanskje også felles trøst, i hvert fall felles erfaringer og voksende kampvilje, kan stå som stikkord for et spennende og lærerikt møte hos STAMI, Statens arbeidsmiljøinstitutt i begynnelsen av mai. Tilstede var flykaptein Tristan Lorraine som er leder av kampanjen for bedre kabinluft i regi av BALPA, den britiske fagforeningen for flygere, Susan Michalis, tidligere flyger og organofosfatskadd, John Kristoffersen fra Norsk Flygerforbund, Pål Molander, forskningsdirektør ved STAMI, Harry Stiegler Brevik, en av de skadde norske oljearbeiderne fra Statoil, Kjell Kalheim, turbinmekaniker fra Statoil, Halvor Erikstein og Mette Møllerop fra SAFE.

En grundig gjennomgang av hvilke stoffer det er snakk om, hva som skjer med mennesker som kommer i kontakt med disse stoffene og hvilke skader en ser både på kort og lang sikt, ble gitt i form av foredrag, statistikk og plansjer fra den etter hvert meget erfarne foredragsholderen Tristan Lorraine. Naturlig nok fikk de yrkesaktive mest oppmerksomhet ettersom de er i en helt annen kontakt med disse stoffene enn passasjerene. Piloter som

besvimte, piloter som følte seg uvel, ble svimle, følte seg ruset, euforiske, utførte handlinger mekanisk uten å vite hva de egentlig gjorde, fantes det en rekke eksempler på, "I often pick up the checklist and have no idea what I am doing", fortalte en av mannskapet. En av to piloter reddet fly, passasjerer og mannskap ved å klare å få på surstoffmasken i siste liten da han plutselig følte seg dårlig og oppdaget at den andre piloten allerede var bevisstløs.

Gassene kan gi fra seg lukt, og er da selvfølgelig lettere å oppdage, men det er ikke alltid lukten merkes: "Checklists and CAA FODCOMS are very clear about this. Crews must use oxygen if the air is contaminated or they suspect the air is contaminated. But members say: "If its only a short event do I need to use oxygen? The other pilot did not smell anything so we didn't use oxygen..." "I was becoming very spacey but did not know why, until I thankfully put my oxygenmask on. I could no longer smell the contaminated air myself, but subsequent visitors to the flight deck definitely could." "If I wrote up every oil smell we would never get airborne".

Hva slags lukt har oljegass?

Oljegassen trenger ikke lukte noe som helst og den kan lukte varm olje. Mellom disse to ytterpunktene finner en lukt av banan, en slags søtaktig lukt, en bitter lukt, lukt av sure sokker, våt hund, en "plastikkaktig lukt og så videre. Å gjenkjenne den farlige lukten er ikke lett, med andre ord. - Flysikkerheten er avhengig av at mannskapet lukter forurenset luft, altså oljegass, og øyeblikkelig bruker surstoff beregnet på nødsituasjoner, sier Tristan Lorraine.

På spørsmål om det å gjenkjenne lukten av olje er noe mannskapet trenes opp til, svarer han benektende på det. - Vi er verken testet eller trent opp til dette. Det kreves heller ikke at vi skal ha en spesielt godt utviklet luktesans for å oppdage oljegasser. Dessuten varierer både luktesansen og den enkeltes reaksjon på lukt fra individ til individ. Utallige eksempler viser og at mannskapet etter hvert blir ufølsomme ovenfor lukt og tror at lukten er ok, mens de i stedet blir sløvere og sløvere og til slutt satt ut av funksjon.

Hva med passasjerene?

- Vi har også mange eksempler på reaksjoner hos passasjerene.

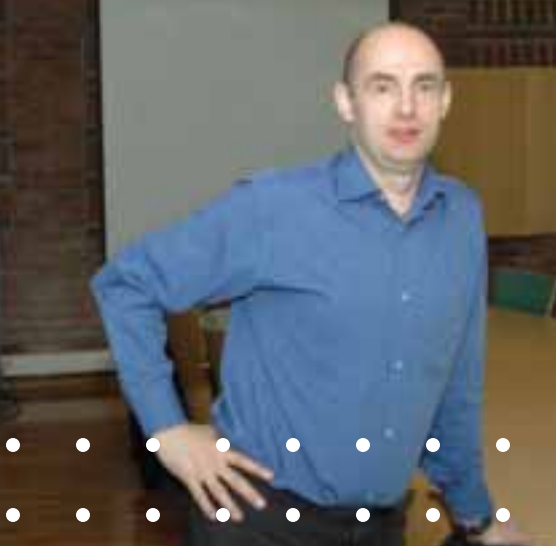

Foto til venstre:
Tristan Lorraine
Foto til høyre:
John Kristoffersen, Norsk Flygerforbund
sin representant i arbeidet med oljegasser.

Et av de største, i hvert fall i omfang, var da alle passasjerene på businessclass sovnet og sov så tungt at en ikke klarte å vekke dem ordentlig. De ble til slutt ført ut av flyet ved hjelp av flyplasspersonell, og i rapporten står det at de oppførte seg på en "zombieaktig" måte.

Giftskadde piloter flyr fortsatt

Dagbladets Asle Hansen skriver i en artikkel 28. august i år at nevropsykolog Sarah MacKencie-Ross ved University College i London har funnet bevis for at en rekke piloter ikke lenger er i stand til å fly forsvarlig, trolig som følge av eksponering av giftige gasser i cockpit. "Av 18 piloter som ikke lenger er skikket til å utføre livsviktige, flytekniske prosedyrer, flyr ni fremdeles i passasjertrafikk, viser hennes studie." Til Dagbladet.no sier MacKencie-Ross at de er bekymret over hva de fant i undersøkelsene og mønsteret i det pilotene er svake på, har mye til felles med yrkesgrupper som er utsatt for giftige organofosfater. "Pilotene nevropsykologen har undersøkt, har ikke vært i stand til å respondere på enkle beskjeder fra kontrolltårnet. De har ikke klart å følge prosedyrene ved take off og landing. Kritisk informasjon om høyde, fart, retning og lufttrykk har gått dem hus forbi. – Gjennom tester fant vi kognitiv svekkelse hos pilotene. Dette blir ikke avdekket gjennom de årlige helsetestene pilotene må bestå."

Åpen høring i London

Asle Hansen, Dagbladet var som eneste medieaktør i verden, tilstede på en åpen høring arrangert av de britiske myndigheters "Committee on Toxicity (COT)" i London i juli.

Stikkordmessig kan det oppsummeres at oversikten som britiske luftfartsmyndigheter har over giftgasshendelser i fly er dårlig. Til gjengjeld kan BALPA vise til nesten fire ganger så mange hendelser. Svært mange uttrykker stor bekymring over situasjonen, ikke minst er den mangelfulle rapporteringen bekymringsfull. "Både ordstyreren i komiteen og Sarah MacKenzie-Ross bekreftet under høringen at de er blitt kontaktet av en rekke piloter som forteller at de ikke tør melde fra om giftgasshendelser, ofte i frykt for represalier fra flyselskapet. – Mer enn en tredjedel av pilotene jeg har vært i kontakt med sier at de aldri rapporterer slike hendelser, sier Sarah MacKencie-Ross." På høringen ble det lagt fram en rekke eksempler. Her er noen få: En charterpilot hadde opplevd 150 giftgasshendelser og ikke rapportert en eneste en.

En spørreundersøkelse blant 106 britiske piloter viste at de hadde opplevd 1674 giftgasshendelser.

Ingen kommersielle flytyper har alarmsystemer som varsler for giftige gasser.

Uten alarmsystem

At ingen kommersielle flytyper har alarmsystemer, betyr ikke at det ikke er mulig å få det, eller gjøre noe med problemet. En lege som var tilstede på høringen utfordret flyindustrien: "Vi vet det er teknisk mulig å fjerne risikoen for giftgassforgiftning i fly. Jeg syns det er rart at dette ikke er gjort for lenge siden."

Organofosfatprosjektet

I SAFE magasinet 2-2006 hadde vi en artikkel om Statens arbeidsmiljøinstitutt, STAMI og et intervju med forskningsdirektør Pål Molander: STAMI har satt i gang en kartlegging av yrkeseksponering for organofosfater i hydraulikkoljer hvor Pål Molander er prosjektleder. Prosjektbeskrivelsen sier dette: "Organofosfater tilsettes blant annet hydraulikkoljer for å bedre oljenes bruksegenskaper, og er kjent for å kunne ha et nevrotoksisk potensiale. I Norge har det i den senere tid vært fokus på arbeidstakere som har vært eksponert for hydraulikkoljer og som har utviklet lignende symptomer på nervesystemet som hos personell som har vært utsatt for organofosfat-eksponering i andre sammenhenger. I dette prosjektet skal det utvikles målemetodikk som gjør det mulig å monitorere eksponering for organofosfater hos personell som er eksponert for hydraulikkoljer, basert på luft-, hud- og biologisk monitorering. Disse metodene vil danne grunnlag for å kunne kartlegge eksponeringen for

organofosfater fra hydraulikkoljer i relevante bransjer.”

Prosjektperioden går fra 2004 til 2008 og SAFE, den gang OFS, har vært en sentral kilde i forbindelse med å sette denne problemstillingen på kartet.

- STAMI ble bedt av statsråden og Arbeidstilsynet om å lage en hasteutredning for å se om dette var et problem i arbeidsmiljøsammenheng. Vi gikk i gjennom det som var publisert på området, og i løpet 14 dager hadde vi klart å lage en god rapport.

Hvordan er det mulig på så kort tid?

- Flere trødde til på sine respektive felt, vi slapp alt annet vi hadde i hendene. Vi fant at området ikke var godt utredet og anbefalte statsråden å igangsette aktivitet på dette feltet ut i fra de fakta som forelå, og daværende Arbeids- og administrasjonsminister Victor Normann tok dette på alvor. Flere har fått prosjektpenger i forbindelse med dette, blant annet de arbeidsmiljøskaddes landsforening (ALF), Sintef, Statoil og NTNU. St Olav Hospital fikk rollen med å koordinere pasientutredningene av alle de som mente seg rammet, og vi fikk et prosjekt med kartlegging av eksponering for organofosfater. Vi har hatt fokus på utvikling av metoder for å kunne måle denne type eksponering, og har nå fokus på innsamling av eksponeringsdata og på eksponeringskilder. For tiden er vi tungt inne i flyindustrien. Det er enklere for oss på grunn av avstander, forutsigbarhet og tilgjengelighet. Erfaringene herfra skal vi bruke når vi

skal gjøre tilsvarende målinger offshore.

Dette blir imidlertid rent praktisk mye vanskeligere. Vi kan ikke bare stikke bort å ta en prøve, det er mye som skal klaffe med hensyn til transport og plass om bord og på riggen. Det er derfor vi har valgt å starte med fly fordi det er lettere å skaffe seg erfaring der. For å identifisere de relevante målesituasjonene, altså arbeidsoperasjoner der det er rimelig å forvente en eksponering, er vi avhengig av andres kunnskap. Dette vet ofte bransjen best selv, og det forutsettes godt samarbeid mellom alle parter for at dette skal bli gjort på en tilfredstillende måte. Vi er opptatt av at det skal måles under relevante arbeidsoperasjoner basert på holdbar informasjon fra alle berørte. Vi mener for eksempel at det er viktig at arbeidstagerne selv, som best kjenner sin yrkeshverdag, er med i dette arbeidet i samarbeid med bedriftsledelsen og fagfolk. Bedriftshelsetjenesten spiller ofte en nøkkelrolle her, de skal være nøytrale og har kunnskap om arbeidsplassen. *Finnes det gammel informasjon som kan brukes?*

- Vi skulle gjerne hatt litt mer informasjon om hydraulikkoljenes organofosfatsammensetning tilbake tid, men der har vi så langt ikke nådd frem. Eksponeringsmålinger for organofosfater finnes ikke i forbindelse med hydraulikkoljeeksponering. Der er vi pionerer og starter fra bunnen. Når det gjelder oljetåkemålinger finnes det mye data fra før.

”Reodor Felgen”oppfinnelse

Målemetodene det er snakk om, er på plass i form av en slags ”Reodor Felgen” oppfinnelse.

Det er utviklet en detektor som avslører eventuelle giftige gasser i kabin og cockpit.

Til Dagbladet.no sier Pål Molander:

”Vi har utviklet et idiotsikkert apparat som vil kunne registrere de fleste organiske forbindelser som måtte være i luften. Det er bare å dra ut en splint, så går alt av seg selv.”

Denne typen detektor fanger opp alle typer stoffer som sirkulerer i luften i cockpit og kabin. Eventuelle giftige forbindelser som registreres blir absorbert i et væskefylt rør og kan deretter analyseres ved STAMI sitt laboratorium. – Dersom flymannskapet oppdager en lukt, eller på annen måte mistenker at det kan være gasser i pusteluften, skal de dra ut splinten på apparatet og sette det i gang, sier Molander til Dagbladet.no. Molander sier videre at de tror de vil slippe å møte motstand i flyindustrien, slik forskere andre steder i verden har opplevd.

”Dette er et tilbud om en nær gratis arbeidsmiljøundersøkelse. Prosjektet vårt er fullfinansiert av departementet. Vi har allerede en god dialog med flyindustrien i Norge. Norden, hvor partssamarbeid er i fokus, er unikt når det gjelder slike arbeidsmiljøundersøkelser. Det hjelper også at vi er det nasjonale instituttet på feltet.

Folk har tiltro til at vi gjør en jobb på nøytral basis.”

Nøytralt institutt

Til SAFE magasinets sa også Molander følgende om STAMI: - Grunnstammen i vår økonomi kommer fra departementet, men vi har en faglig fri rolle også i forhold til vårt eierdepartement Vi er nøye på at vi av alle parter skal oppfattes som nøytrale, og en høy statlig grunnfinansiering skal sikre dette. Vi skal ikke være noe overskuddsforetak med høy inntjening. - Vi har på den annen side ikke noe i mot å ta prosjekter med finansiering og på oppdrag fra industrien, men vi forlanger alltid full åpenhet, vi skal ha eierrettighetene til forskningsresultatene og rett til å offentliggjøre resultatene i vitenskapelige fora og i andre sammenhenger. I tillegg er det vi som skal definere hva som skal til for prosjektet vitenskapelig skal holde mål. Dette medfører ofte en noe større

kostnadsramme og omfang enn hva industrien selv er ute etter. De er ofte ute etter mer kortsiktige undersøkelser av mer konsulentkarakter. Vi har allikevel flere gode eksempler på gode prosjekter med hel- eller delfinansiering direkte fra industrien, også på sokkelen. Men på generelt grunnlag kan man si at vi opererer i et ikke-eksisterende marked, og er avhengig av høy statlig grunnfinansiering.

Fly + oljesektor er lik nyttige resultater

Som blant annet nevnt innledningsvis, har forskning i forbindelse med giftgasser i fly, betydning for forskning og analyser av oljegasser i oljeindustrien. I denne sammenhengen sa Molander tidligere i sommer: - Det er forventninger politisk til at vi skal jobbe tettere mot det som skjer på sokkelen. Norge skal være et foregangsland på HMS her, og vi ønsker og at vi er et foregangsland for bransjen på land. Det betyr at vi ønsker

å engasjere oss sterkere i oljeindustrirelatert arbeidsmiljø. Arbeidsmiljøfokus ble mer tydeliggjort da Ptil ble skilt ut fra Oljedirektoratet. Nå har vi et tettere samarbeid med dem, blant annet var vi prosjektsekretær i partsutvalget med SAFE-deltagelse i fjor og som leverte sin rapport om ”kjemisk eksponering på norsk sokkel” før jul 2005. Nå er vi prosjektsekretær i et oppfølgingsutvalg som skal levere sitt arbeid i begynnelsen av 2007. Er dette en type oppgave dere liker? - Ja selvfølgelig, vi er glad for dette, det bekrefter at vi blir oppfattet som nøytrale Norge er flinke på brønner og teknologi, men vi skal og være flinke på arbeidsmiljø. Utvalgsarbeid, som identifiserer prosjekter som gir oss ny kunnskap på dette feltet er utrolig viktig. At partene kan enes om kunnskapshull er et godt utgangspunkt for industriens og myndighetenes videre arbeid med dette.

Forskningsdirektør ved STAMI, Pål Molander.

SAFE har passert 6000 medlemmer

Tekst og foto Mette Møllerop

SAFE har passert 6.000 medlemmer og ligger nå inne med rundt 6.100 i medlemsregisteret. Bjørn Tjessem, 1. nestleder i SAFE er svært godt fornøyd med den siste oversikten. - Vi opplever økning i medlemstallet hver eneste måned, og det forteller oss blant annet at vi prioriterer de sakene som betyr noe for de folkene vi jobber for.

Hovedårsaken til medlemsøkningen er nok dannelsen av SAFE. Den nye organisasjonen er bredere, rekrutteringsgrunnlaget ble annerledes, men også saker og fagligpolitiske mål endret seg i og med overgangen fra OFS til SAFE.

- Vi har fått inn nye medlemsgrupper og nye ildsjeler, og det gir nytt liv til organisasjonen. Deres entusiasme smitter over på oss "gamle". Noen spesielle grupper du vil trekke fram?
- Nei, det ville ikke være riktig, ettersom alle gjør en veldig god jobb, men to, tre stykker kan gjerne brukes som eksempler. Vi har fått noen unge, driftige jenter på Kårstø blant annet. Vi har også en "racer" i NSL som aldri har tatt et nei for et nei. Ingen sak er for liten, ingen er for stor, er hans motto. I løpet av et års tid har han bygget opp klubben til en solid og aktiv organisasjon, og i dag er framstår SAFE-

klubben som den største i bedriften. I tillegg er jo Bjørge Norcoat AS, en svært driftig klubb.

Tillitsvalgte i spissen

De viktigste folkene i SAFE er de tillitsvalgte ute i bedriftene. Det er ingen tvil om at disse gjør en flott jobb og er drivkraften bak både vekst og utvikling.

- Ja det er riktig, sier Tjessem. Våre tillitsvalgte er blitt mer bevisste på medlemskontakt og flinkere å ta tak i saker som medlemmene er opptatt av. Var de tillitsvalgte mer beskjedne før?
- Nei ikke akkurat beskjedne, for så vidt er det vel ikke mange som mener at vi noen gang har vært beskjedne heller, vi som alltid har ment at vi har den beste fagforeningen i verden, sier Bjørn Tjessem og ler.

- Men til saken, våre tillitsvalgte har vel vært litt forsiktige med å ikke presse våre meninger på folk, uten å tenke over at de fleste mennesker er

både interessert i og villige til å ta en diskusjon om fagforeningsalternativer og saker. I tillegg til at vi nå er blitt flinkere til å fortelle folk hva vi driver på med, har vi også fått mye positiv omtale i mediene. Det har resultert i at nye medlemsgrupper føler SAFE er et godt alternativ. Det gjelder grupper både på land og sokkel.

Du nevnte NSL. Konstruksjon og vedlikehold er en bransje i vekst når det gjelder nye medlemmer?

- Ja, vi den bransjen er spennende på mange måter. Det er en type industri som har slitt i en årrekke for å få anstendige lønns- og arbeidsbetingelser, og det er en bransje hvor HMS er et utsatt område. Her kreves det virkelig innsats fra tillitsvalgte og verneombud. Heldigvis har vi nå mange som ønsker å ta et tak for å skape bedre forhold i denne bransjen.

Synliggjøring

Synliggjøring er et nøkkelord. Det hjelper lite på rekrutteringen om ingen ser hva du gjør. Skal SAFE vokse seg enda større, må profilering til. Nå legges en del planer i forhold til dette området.
- I disse planene spiller våre tillitsvalgte en viktig rolle, sier Tjessem. Det er det tillitsvalgte som er i direkte kontakt med folk på arbeidsplassene. Den jobben de gjør der, er synlig og viktig. Vi har alltid sagt at vi har kort vei mellom grunnplan og ledelse,

De tre styrerepresentantene i NSL, Kjell Eivind Lund, Frode Roberto Rettore og Arnt Helge Stolen kan stå som representanter for god medlemsutvikling i SAFE.

og det er sant. Det gjør at vi får påfyll fra idealistiske og entusiastiske tillitsvalgte og medlemmer som kommer inn til oss i Engelsminnegata, og det er enkelt for oss å gi råd og hjelp i saker og problemer til de som måtte ha behov for det. Vi har daglig besøk av medlemmer med og uten tillitsverv, og vi opplever en endring i holdninger.

Hvordan da?

- Som jeg sa, folk er ivrige til å ta et tak for organisasjonen. De tillitsvalgte er oppegående, godt skolerte i forhold

til fagligpolitiske saker og dyktige på regelverket. Vi legger også merke til at til tross for de gode tidene vi er inne i, rekrutteres det medlemmer som aldri før. Det bruker jo å være motsatt. Det må bety at våre folk gjør en god jobb, samtidig som det er behov for oppegående fagforeninger på arbeidsplassene i dag.

Framtid og mål

Organisasjonsbygging skal prioriteres.

- Som jeg sa, selv om situasjonen i

industrien er god i dag, vet vi at dette fort kan snu. Konjunkturer går opp og ned, og nedgangstider bruker å ramme våre medlemmer hardt. Derfor er det viktig å ta tak i dette nå. Vi må bruke de gode tidene til å sikre våre medlemmer arbeid og lønn. Den dagen våre arbeidsgivere begynner å sparke folk igjen, er det selvsagt de "dyre" norske som skal settes på gata. Det må vi sørge for at ikke skjer, ved å sikre arbeidsbetingelsene i dag.

VESTFOLD FYLKESKOMMUNE

Borre havarivernskole

Østlandsregionens ledende maritime sikkerhetssenter

Alle OLF-kurs. Samtrening beredskapslag. Vestfold og Oslo.

www.borre-havarivernskole.org

Langgrunn, 3186 Horten. Tlf. 33 07 12 20

E-post: post@borre-havarivernskole.org

Stein Bredal, nr. 2 fra venstre, gjør seg klar til å holde sin innledning om egne erfaringer i styrearbeid.

Spennende og lærerikt kurs for bedriftsstyre- og styrerepresentanter

Tekst og foto Mette Møllerop

Et lenge ønsket kurs for ansattrepresentanter i bedriftsutvalg og styre ble avholdt tirsdag 22. august. Foredragsholdere var Torstein Dahle og Stein Bredal, førstnevnte siviløkonom, høyskolelektor og en av landets dyktigste på dette området. Stein Bredal, leder i YS i Statoil, har seks års erfaring fra Statoils styre, og kan trygt sies å ha svært god "praksis" fra denne typen arbeid.

Det ble en spennende dag. Til tross for til dels tungt stoff, kunne dagen

absolutt hatt flere timer! Både regelverk og unntaksbestemmelser ble vurdert og diskutert, taushetsplikt fikk naturlig nok en del plass, og i samme forbindelse ble ansvaret en har i forhold til de ansatte som har valgt deg som deres representant, vurdert.

Tilbakemeldingene fra de 12 deltakerne var entydig positive: Dette kurset burde flere ha deltatt på.

Vi skal prøve et nytt kurs nærmere jul, og vil komme tilbake med nærmere informasjon om tidspunktet.

Foto til venstre:

Torstein Dahle var en engasjert innleder.

Foto til høyre:

Bj-klubben var godt representert med Otto Omundsen, Reidun Ravndal og Rolf Onarheim. Her er Ravndal og Onarheim.

Lene Rygg, sammen med Bjørn Tjessem, har ansvaret for SAFE sitt utdanningsfond. Når Lene slutter i Oktober og Anita Fløisvik er tilbake fra permisjon, vil Anita ha ansvaret for dette ut 2006.

Endringer i regelverk for SAFE Utdanningsfond

Tekst Mette Møllerop Foto Tom Haga

Søknadsfrist for SAFE Utdanningsfond er 15. september 15. februar.

I sommer ble reglene for SAFE Utdanningsfond endret. De viktigste endringene gjelder søknadsfrister. SAFE Utdanningsfond har som formål å støtte opplæringstiltak og kompetanseutvikling for medlemmer som er berettiget til å søke i henhold til vedtatte retningslinjer. I sommer ble deler av regelverket endret, og verd å merke seg er endring av søknadsfristene:

Søknadsfrist 15. september for høstsemester og 15. februar for vårsemester. Fondet yter støtte både til helårsstudium og utdanning av kortere varighet.

Under finnes en link til regelverket, samt ordinært søknadsskjema og oppfølgingsskjema.

Skjema finnes også på www.safe.no under "Dokumenter, kategori skjema". Regelverket ligger under "Dokumenter, kategori kurs".

Bjørn Tjessem og Lene Rygg er ansvarlig for SAFE Utdanningsfond og kan også kontaktes om en trenger mer informasjon. Sentralbord: 51 84 39 00.

http://www.safe.no/dokumenter/utdanningsfond_soknadsskjema1.doc

[http://www.safe.no/dokumenter/Oppfølgingsskjema, utdanningsfond.doc](http://www.safe.no/dokumenter/Oppfolgingsskjema, utdanningsfond.doc)

<http://www.safe.no/dokumenter/Regler for utdanningsfond1.doc>

HMS som tema på SAFE sitt landsmøte

Tekst Mette Møllerop Foto Tom Haga

Landsmøtet vil ha innledere som dekker både forskning, internasjonal erfaring, fagbevegelse, myndigheter og politikere.

Forbundsstyret i SAFE vedtok onsdag 23. august å bruke temadagen i forbindelse med landsmøtet 8. og 9. november, til å behandle HMS i forskjellige former. Størst fokus settes på adferdsbasert sikkerhet, såkalt ABS, med innledere som dekker både forskning, internasjonal erfaring, fagbevegelse, myndigheter og politikere. En fullstendig liste over foredragsholdere vil bli lagt ut på www.safe.no når den er klar. I tillegg ønsker forbundsstyret at temadagen også trekker opp alternativer til ABS. En vil derfor ha innledere som tar for seg blant annet Arbeidsmiljøloven, AML, regelverket og belyser kravene i styringsforskriften.

Landsmøtet holdes på Quality Airport Hotell Stavanger (Sola) og er altså SAFE sitt aller første landsmøte.

SAFE sitt områdeutvalg for forpleining arrangerte en konferanse som diskuterte problemer rundt HMS. Oddleiv Tønnessen, klubbleder i ESS, ledet konferansen med sikker hånd.

Økt sykefravær i ESS Offshore

Tekst og foto Mette Møllerop

I løpet av juli var sykefraværet i ESS Offshore hele 15.45 prosent. Det er en økning på nesten fire prosent fra juni.

- Det er gruppen med langtidssyke som øker mest, forteller klubbleder i SAFE i ESS, Oddleiv Tønnessen. Det fører til at egenmeldingsordningen benyttes svært lite.

Sykefraværstatistikken er delt opp i gruppene kortidssyke og langtidssyke. De siste 12 månedene har bedriften hatt et gjennomsnittlig sykefravær på 10.9 prosent, en økning på rundt en prosent.

- Jeg er svært bekymret over stigningen i sykefraværet, ikke minst gir de høye tallene for gruppen langtidssyke grunn til bekymring, sier Tønnessen.

Hva gjøres i forhold til denne gruppen?

- Både bedriften, fagforeningene og vernetjenesten har hatt høyt fokus på å få ned sykefraværet og styrke nærværet på arbeidsplassen, blant annet ved å etablere ESS Offshore som en IA bedrift. Vi skal selvfølgelig være forsiktige med å legge den siste måneden til grunn for de store dommedagsprofetier, men dersom dette viser en trend, står bedriften og de ansatte ovenfor store utfordringer både på den økonomiske og personellmessige siden.

I følge Tønnessen har bedriften etablert gode systemer for oppfølging av sykemeldte og personell som sliter med helseproblemer. Trygdeloven og trygdeetaten legger også

sterkere føringer for økt nærvær på arbeidsplassen. Aktiv sykemelding blir i økende grad benyttet. - Systemet gir også mulighet for bedriften å søke fritak for sykepenger i arbeidsgiverperioden.

-- Dette innebærer at det betales sykepenger fra trygdekontoen fra første sykemeldingsdag. IA ordningen gir også arbeidstakerne mulighet til en utvidet egenmelding. Til tross for disse og andre tiltak øker sykefraværet. Vet dere hva dette skyldes?

- Vi vet at gjennomsnittsalderen hos oss er høy. Det betyr at flere får redusert sin fysiske arbeidsevne og det fører igjen til at behovet for arbeidstilpassning og tilrettelegging øker. Parallelt med denne utviklingen ser vi at konkurranse-situasjonen presser frem nye og smalere økonomiske rammebetingelser på de enkelte kontraktsområdene. Dette gjør det vanskeligere å få tilrettelagt et arbeidsvolum for den enkelte som er optimalt i forhold til redusert arbeidsevne på grunn av blant annet alder.

Analyse av arbeidsmiljøet

- Arbeidet med det systematiske helse-, miljø og sikkerhetsarbeidet må analyseres, styrkes og intensiveres, sier Oddleiv Tønnessen. - Etter vår

mening har vi fortsatt mye å hente på dette området. Vi ser derfor positivt på at Statoil og ESS har iverksatt et omfattende nærværprosjekt i regi av Studio Apertura ved Norges teknisk - naturvitenskapelige universitet, NTNU i Trondheim. Fra ESS sin side vil Statfjord A, Statfjord C og Snorre B bli omfattet av prosjektet. Vi får håpe dette prosjektet vil gi oss ny kunnskap om hvordan vi kan øke nærværet og få ned sykefraværet.

Bedriftens styringssystem for HMS er under revisjon. En revidert HMS håndbok skal utarbeides i lommeformat slik at alle ansatte får hver sin bok. En regner med boka er klar til utdeling innen årsskiftet.

- Alle parter er trukket inn i dette arbeidet og vi gjennomgår nå alle systemer som skal regulere og styre arbeidsmiljøet i bedriften.

Er det spesielle områder du kan peke på som kan forbedres?

- Vi kan bli flinkere til å systematisere HMS-arbeidet. Etter SAFE-klubben sin oppfatning er det viktig at vi får etablert arbeidsmiljøloven og forskriftenes krav til systematikk i HMS- arbeidet på en bedre måte. Alle bør være kjent med ordet internkontroll, og kort

fortalt, betyr det at bedriften selv skal etablere systemer som sikrer at lovens krav til fullt forsvarlig arbeidsmiljø blir ivaretatt. Dette betyr at bedriften må fastsette sine HMS-mål som vi skal strekke oss etter. Vi må fastsette våre egne spesifikke krav til arbeidsmiljø som dokumenterer at myndighetenes krav følges. Disse kravene skal overholdes til enhver tid, og dersom det avdekkes avvik fra kravene, skal saken avviksbehandles.

Dere sitter på mye kunnskap allerede? Ja, det gjør vi. Vi vet en god del om hvilke arbeidsmiljøfaktorer som på både kort og lang sikt kan innebære helsefare, og vi må benytte vår erfaring til å få på plass spesifikke krav til arbeidsmiljøet som forhindrer at skader skjer igjen.

Har du eksempler?

- Et eksempel er steikeos. Vi vet at dette er giftig og helsefarlig. I våre styringssystemer må vi derfor få inn et klart forbud mot å bruke steikepanner som ikke har montert utstyr som verner brukeren mot eksponering av den farlige gassen som utvikles ved bruk. Dersom det ikke er påmontert skikkelig verneutstyr, må det skrives avviksrapport som sendes videre til dem som har ansvar for å utbedre dette. Hjelper heller ikke dette, kan VO

benytte sin makt til å stanse bruken av steikepanna fordi videre bruk innebærer en uakseptabel helserisiko.

På en rekke områder kan vi legge slike krav. Ved hjelp av kompetanse og erfaring må vi få lagt disse kravene inn i styringssystemene.

Er dette enkle prosesser?

Både ja og nei. Det kan bli en utfordring å få styringssystemene etablert slik at de virker i praksis. Det er liten nytte i fine systemer som ikke virker. Først når vi klarer å få dette i boks, vil vi etter vår mening få et bedre arbeidsmiljø og et lavere sykefravær.

Tillit er en viktig ingrediens

Tilliten mellom eiere, ledelse og ansatte kan bli mye bedre og gi positive arbeidsmiljøeffekter, mener Tønnessen.

- Det må vel erkjennes at det i de senere år ikke har vært et ideelt samarbeidsklima mellom ledelsen og SAFE-klubben. Alle har registrert dette og selvsagt har dette sine årsaker.

Dialog, samarbeid og en sterkere grad av involvering i beslutningsprosessene vil kunne forbedre dette.

ESS Offshore har en målsetning om å få ned sykefraværet til 9 prosent. Er det realistisk?

Ja, det bør være mulig å få til det etter hvert. Imidlertid fordrer det fortsatt høyt fokus på alle forhold som berører arbeidsmiljøet og her må vi alle være aktive bidragsytere.

Vi er som jeg sa i starten, svært bekymret for utviklingen. Vi ser at vi må ta nye krafttak for å snu den negative trenden. Vi er glad om folk tar kontakt dersom de har tanker og ideer til tiltak som kan bedre arbeidsmiljøet ytterligere og forhåpentligvis snu denne negative trenden, oppfordrer Oddleiv Tønnessen til slutt.

På jobb med redusert funksjonsevne

Tekst og foto Mette Møllerop

”Hvorfor kan ikke bedriften legge til rette arbeidsdagen for meg slik at jeg kan mestre den på en bedre måte?” Det er spørsmålet som oftest går igjen når ansatte får redusert sin arbeidskapasitet.

Klubben i SAFE i ESS Offshore får stadig henvendelser fra ansatte som sliter med helse og som føler at arbeidsdagen er tung og vanskelig. Spørsmålene handler ofte om bedriftens plikt til å legge til rette arbeidet for dem som har fått redusert sin funksjonsevne som følge av ulykke, sykdom, slitasje eller lignende.

- Tilrettelegging av arbeidsdagen slik at ansatte med redusert arbeidsevne klarer å mestre arbeidsdagen sin, er en vanskelig sak som på ingen måte er løst på en tilfredsstillende måte, verken i norsk oljeindustri generelt eller i vår bedrift spesielt, sier klubbleder i SAFE i ESS, Oddleiv Tønnessen.

- Når en ansatt begynner å slite med helseproblemer og spørsmål om tilrettelegging kommer på dagsorden, blir ofte løsningen at 14 dager offshore blir til sju dager offshore eller at det arbeides annen hver tur. Dette innebærer som regel at en er 50 prosent sykemeldt i denne perioden.

For SAFE-klubben er ikke dette noen god løsning. Klubben ønsker at den daglige arbeidsmengden blir redusert for dem som har fått nedsatt sin funksjonsevne slik at disse kan fortsette å arbeide ordinær turnusordning med to uker på og fire uker av. Etter klubbens mening er

dette uten tvil den beste løsningen for arbeidstakere som mener full dag med full arbeidsmengde blir for hardt.

I dag opplever flere arbeidstakere at de fortsatt må yte 100 prosent gjennom hele dagen.

- Etter vår mening må det være mulig å få til slike ordninger, men det fordrer at alle parter er villige til å finne konstruktive løsninger. Både oljeselskapene som eier og opererer installasjonene og har hovedansvaret for et forsvarlig arbeidsmiljø, våre forskjellige myndighetsorganer, arbeidsgiverorganisasjonene og fagforeningene må prioritere fornuftige og gode løsninger.

Hva sier AML (Arbeidsmiljøloven) om slike rettigheter?

- Vi mener det ligger klare føringer i AML som gir arbeidstakeren rett til å få tilrettelagt arbeidet slik at den daglige arbeidsmengden reduseres for arbeidstakere som har behov for dette. Arbeidsmiljølovens § 4 – 6 punkt 1 lyder som følger:

”Hvis en arbeidstaker har fått redusert arbeidsevne som følge av ulykke, sykdom, slitasje e.l., skal arbeidsgiver,

så langt det er mulig, iverksette nødvendige tiltak for at arbeidstaker skal kunne beholde eller få et passende arbeid. Arbeidstaker skal fortrinnsvis gis anledning til å fortsette i sitt vanlige arbeid, eventuelt etter særskilt tilrettelegging av arbeidet eller arbeidstiden, endringer i arbeidsutstyr, gjennomgått attføring e.l.”

En konkret vurdering skal ligge til grunn. Arbeidsgivers plikt til tilrettelegging strekker seg langt, men er likevel ikke absolutt. Arbeidsgiver skal foreta en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle i forhold til graden av nedsatt funksjonsevne, om tilretteleggingen innebærer store økonomiske utgifter eller ombygginger, varigheten av funksjonsnedssettelsen og så videre. Tilretteleggingen skal ikke innebære at andre arbeidstakers rettigheter innskrenkes for eksempel ved bytte av arbeid. I forkant av slike konkrete vurderinger må graden av funksjonsevne fastsettes, og her har bedriftshelsetjenesten i selskapene en meget viktig rolle.

- Vår erfaring er at alle disse konkrete vurderingene har endt opp i at det er arbeidsperiodens lengde som er redusert eller at det arbeides

Foto til venstre:

Forpleiningskonferansen som ble avholdt i vår i regi av SAFE og område forpleining, tok opp en rekke spørsmål som berører slitasje, skader og sykdom i forpleiningssektoren.

Foto til høyre:

Kari Bukve, organisasjonssekretær i SAFE, hadde interessante synspunkter på situasjonen i forpleiningsbransjen.

annenhver tur, sier Tønnessen. - Vi har også mange eksempler på at enkelte slipper nattarbeid som følge av belastningene dette innebærer. På enkelte innretninger har en også stillinger som er tilpasset personell med dokumenterte muskel- og skjelettplager og lignende. Har dere noen ansatte som har fått kortere daglig arbeidstid? - Nei, vi har ingen eksempler på konkrete ordninger hvor den daglige arbeidstid eller arbeidsmengde er blitt redusert. Det gjør jo at vi lurer på om dette er umulig å få til. Er det umulig? - Nei, vi tror ikke det. Det burde ikke være vanskelig å få til økonomiske støtteordninger fra det offentlige slik at det kan betales full lønn til ansatte med for eksempel 75 prosent funksjonsevne. Det burde være mulig å få til justerte bemanningsplaner som tar høyde for slike løsninger. Vi ser at det også dreier seg om holdninger her.

Tillater for eksempel vårt psykososiale arbeidsmiljø at enkelte av våre medarbeidere har kortere arbeidsdag eller mindre å gjøre?

Oljeindustrien har råd til dette

Dersom slike ordninger skal etableres, kommer man ikke utenom en justering av bemanningsplanene i tråd med volumet av redusert funksjonsevne. Oppjusterte bemanningsplaner og argumenter om økte utgifter vil nok være rådende i denne debatten, men spørsmålet er om disse argumentene er holdbare når tar oljeindustriens økonomiske situasjon med i vurderingen. - Vårt høye sykefravær bekymrer oss og vi bør derfor gjøre et forsøk på å tilpasse arbeidsmengden slik at tilpasset arbeid på arbeidsplassen blir et bedre alternativ enn sykemelding. Vår historie viser dessverre at mange av våre ansatte støtes ut av arbeidslivet etter å ha slitt med helseplager i flere

år. De aller fleste prioriterer å forbli oljearbeidere så lenge som mulig, på bekostning av egen helse. Dette innebærer tilslutt tap av helsesertifikat og uføretrygd som blir en trist avslutning på et yrkesaktivt liv for mange av våre kollegaer!

Vilje til løsninger?

I verdens mest ressurssterke industri må det være mulig å finne løsninger som i større grad enn i dag tar hensyn til dem som må ha tilrettelagt og justert sin daglige arbeidsmengde. Å jobbe med finne slike løsninger er nå høyt prioritert i SAFE-klubben. - Det inkluderende arbeidsliv, IA, er politisk styrt av våre folkevalgte. Arbeidsgivere og alle sentrale fagforeninger har sluttet seg til IA ordningen. Vi ser at stadig flere bedrifter etablerer seg som IA bedrifter. Tariffavtalens § 24 er en egen bestemmelse som legger føringer for etablering av slike ordninger, og vi spør;

HMS-leder Sissel Brun Sørensen hadde innlegg fra ESS Offshore.

Den "gamle kjemper", nå pensjonerte Øivind Hvalen, var oppe på talerstolen med godt innlegg.

hvorfor skal det da ikke være mulig å få dette til?

Vi kan ikke akseptere at det høye sykefraværet fortsetter å øke med fortsatt utstøting av arbeidslivet som resultatet. Dette er uverdig i vår bransje og dette må vi gjøre noe med. Vi oppfordrer alle miljøer som behandler slike tema om å sette denne saken på dagsorden, sier Oddleiv Tønnessen.

Flere blir uføretrygdet

Det er ikke bare forpleiningsindustrien som opplever økning i langtidssyke og påfølgende uføretrygd. I industrien generelt skjer samme type utvikling. Regjeringen har som mål å få flere tilbake til arbeid, men det motsatte skjer. Statig flere uføretrygdes.

Halvårstallene fra Arbeids- og velferdsetaten viser at 8.600 flere mennesker er uføretrygdet etter første halvår i år enn for samme periode i fjor. Dette utgjør en økning på 2,7 prosent. Ved utgangen av juni i år mottok totalt 324.018 personer uføretrygd.

Arbeids- og velferdsetaten mener alderssammensetningen i befolkningen er en viktig grunn til økningen i nye uføre. De store etterkrigskullene er nå i en alder der risikoen for uførhet øker.

Arbeids- og velferdsdirektør Tor Saglie sier at denne utviklingen viser at arbeidet med å inkludere flere i arbeidslivet er viktigere enn noen gang. - Både arbeidsgiverne, legene og myndighetene må inn med forsterket innsats, sier Saglie.

Forsøk på historieforfalskning av IA

Tekst og foto Mette Møllerop

Regjeringen varslet i går at den vil bryte avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA). –Fremgangsmåten er skuffende og provoserende, og begrunnelsen er langt på vei forsøk på grov historieforfalskning. Dette kler ikke regjeringen, sier YS-leder Randi G Bjørgen

For å få nok penger til å holde alle de rødgrønne valgløftene, bryter regjeringen IA-avtalen og dytter sykepengekostnadene over på arbeidsgiverne.

- Denne saken er sammensatt. Det verste med dette løftebruddet er at det går på hele regjeringens troverdighet. Knappt noen gang har vi opplevd en regjering som med åpne øyne gjør det stikk motsatte av det som bidro til at den vant valget, sier YS-leder Randi G. Bjørgen: - Da Bondevikregjeringen foreslo det samme, reagerte partene like enstemmig som vi gjør nå. Den gang sa dessuten Jens Stoltenberg følgende: "Det er svært alvorlig at regjeringen foreslår å bryte IA-avtalen. Det svekker tilliten til regjeringen som avtalepart og undergraver grunnlaget for det inntektspolitiske samarbeidet. Dette samarbeidet er viktig for norsk økonomi og norske bedrifter". Jeg var helt enig med Stoltenberg da han sa dette for 2 år siden. Jeg er fortsatt like enig. Dessverre er han ikke enig med seg selv.

YS-lederen avviser at IA-avtalen ikke fungerer.

- Jeg registrerer at regjeringen i forsøk på selvforsvar prøver å påstå at avtalen ikke fungerer. Det er tøv. Vi har gjennom flere år nå, sett at avtalen fungerer der den tas aktivt i bruk. Det forutsetter ikke minst at arbeidsgiveren tar dette arbeidet på alvor. I privat sektor har man en rekke gode eksempler som underbygger dette, sier Bjørgen: - Sykefraværet er størst i offentlig sektor, der er det staten med regjeringen på toppen som er arbeidsgiver. YS har gjentatte ganger krevd innsats fra staten som arbeidsgiver, men lite har skjedd. Etter mitt skjønn burde regjeringen vurdere egen handlekraft i dette arbeidet.

Bjørgen poengterer at avtalen er brudd på viktige punkter.

- Det er riktig som regjeringen sier at IA-avtalen åpner for at den kan brytes dersom målene ikke nås.

Forutsetningen, som også er nedfelt i avtalen, er at partene først skal drøfte tiltak for å få bukt med det som eventuelt ikke fungerer. I går var vi invitert til møte og innstilt på å drøfte tiltak, som oppfølging til møtet vi hadde tidligere i sommer. Den gang sa jeg til statsråd Hanssen at vi måtte være realistisk med tanke på gårsdagens møte. I sommer pekte jeg på at vi neppe ville se store endringer i sykefraværet, og at utgangspunktet for drøftingsmøtet i går måtte være det samme. Jeg oppfattet at statsråden da delte dette synspunktet, sier YS-lederen. – Men i stedet for å respektere den dialogen alle partene har forpliktet seg på, hopper regjeringen bukk over et svært sentralt element i avtalen. At regjeringen vil seg selv så vondt er utrolig.

Hvor mange slips kan du bruke?

Noen dager er mer spesielle enn andre. Gaver, gjester, sanger og taler gir gode minner og setter varige spor. Men mange har alt de trenger og velger derfor å bruke anledningen til å støtte Kreftforeningen.

Gratulasjonsgave kan gis direkte på vår nettside www.kreftforeningen.no eller på konto 5005 05 11011.

Slik gjør du: Du kan selv sende inn det samlede beløp. Eller giverne kan sende gaven direkte. I meldingsfeltet på giroen må ditt navn og adresse stå. Oppgi også hvilken anledning gaven gjelder. Du vil motta takkebrev med navn på giverne.

For mer informasjon, ring 07877 eller les mer om gratulasjonsgaver på vår nettside www.kreftforeningen.no.

Takk for alle gaver. De gir oss mulighet til å hjelpe flere

Sammen skaper vi håp

Hva skal jeg si?

Mange lurer på hva de skal si når en de kjenner får kreft.
Trenger *du* noen å snakke med?

Ring **Kreftlinjen** på telefon 800 48 210.

Du kan også kontakte oss på

- › e-post: kreftlinjen@kreftforeningen.no
- › SMS til 1980 merket Kreftlinjen
- › eDialog 24 på www.kreftforeningen.no

På Kreftlinjen møter du fagfolk som har lang erfaring
og bred kunnskap om kreft.

› Frivillig innsats med innsamlede midler

Medlemsfordeler

Foto Tom Haga

Hva får du igjen for medlemskapet?

- Du blir en del av SAFE, energiansattes egen organisasjon.
- Du får direkte innflytelse på dine sosiale og lønsmessige arbeidsforhold.
- Du får nødvendig juridisk hjelp i ditt arbeidsforhold og juridisk telefon service i andre saker.
- Du får frivillig forsikringstilbud.
- Du får gode vilkår i Gjensidige-bank.
- SAFE avholder jevnlig ulike typer kurs og konferanser.
- Medlemsbladet SAFE magasinet sendes automatisk til din hjemmeadresse.

Grasrotorganisasjon

Du blir en del av energiansattes egen organisasjon hvor medlemmene utvikler og leder organisasjonen. SAFE betegner seg som en "grasrotorganisasjon". Selv om forbundsstyre og arbeidsutvalg står for den daglige driften, er det medlemmene som i siste instans kan avgjøre kursen gjennom uravstemning. Medlemmene er dermed organisasjonens øverste myndighet. Nest øverst står kongressen som velger organisasjonens ledelse, peker ut prioriterte arbeidsområder og foretar nødvendige endringer av SAFE sine lover og målsettinger.

Kunnskap = styrke

Ute på arbeidsplassene har klubber og tillitsvalgte ansvaret for å ivareta

medlemmenes interesser. Disse deltar i møter, kurser og seminarer etter behov. Vårt mål er at alle SAFE sine tillitsvalgte skal være godt skolerte og holdes faglig oppdaterte, slik at de kan imøtegå hverdagens utfordringer. Vi ønsker også at medlemmene deltar på kurs og seminarer. En organisasjon med faglig oppdaterte og kunnskapsrike medlemmer er en sterk organisasjon.

Innflytelse som medlem

Du får direkte innflytelse på dine sosiale og lønsmessige arbeidsforhold. SAFE oppfordrer klubbene, tillitsvalgte og medlemmene til å holde møter lokalt, slik at lønn og saker som har tariffmessig betydning kan diskuteres, fremmes som forslag og derigjennom bidra til forbedring av tariffavtalen. Det holdes felles tariffkonferanse hvor alle klubber/foreninger er representert. I tillegg til den tariffmessige biten, blir organisasjonen bedre kjent med hverandre og får en god innsikt i de tariffmessige problemstillinger hvert enkelt tariffområde måtte ha. Det styrker samholdet i organisasjonen.

Juridisk bistand

Etter anbefaling fra din klubb tilbyr SAFE advokatbistand i saker knyttet til ansettelsesforhold med videre. Har du spørsmål/problemer vedrørende ditt arbeidsforhold? Kontakt klubben for bistand. Ved behov vil SAFE sine advokater

bistå i saken, selvsagt vederlagsfritt. SAFE har en samarbeidsavtale med Advokatfirma Vogt & Wiig AS om behandling av yrkesskadesaker for medlemmene. Firmaets personskadeavdeling har lang erfaring i behandling av alle typer personskadesaker for skadelidte. Ta kontakt med advokatene i SAFE for videre henvisning. Du kan også kontakte firmaet direkte på telefon 22 31 32 00. Bergsjø eller Vidhammer er dine kontakter i firmaet. Bistanden er i utgangspunktet gratis for medlemmene.

Gratis juridisk telefonservice i saker av "privat karakter":

SAFE har inngått avtale med Advokatene Eldhuset og Skjeffrås vedrørende gratis juridisk telefonservice for medlemmer i SAFE. Medlemmene kan ringe i kontortiden mellom kl. 08.00 – 16.00. Ta kontakt på telefon 51 20 70 10. Ytterligere advokathjelp tilbys for kr 300 for første halvtime, deretter kr 1050,- pr time. 25 prosent merverdiavgift kommer i tillegg.

Før du ringer, ha følgende klart:

- medlemsnummer i SAFE (du finner det på baksiden av SAFE magasinet eller gamle OFSA)
- alle dokumenter i saken.

Du får et godt forsikringstilbud i SAFE/YS forsikringene. Forsikringene er et tilbud og

baseres på frivillighet. Ingen forsikringer er derfor inkludert i SAFE kontingenten, med unntak av grunnforsikring i SAFE som gjelder fra 01.01.03. Avtalen er lagt ut i SAFE arkiv.

www.safe.no/dokumenter/ACFA506.doc

www.safe.no/dokumenter/ACFA502.doc

Som medlem av SAFE har du tilgang til bank- og forsikringsavtalen og de tilbud som er forhandlet frem mellom YS og Gjensidige. Les mer på om medlemsfordelene hos Gjensidige og YS Unique – egen konto for YS-medlemmer.

REGLER FOR MEDLEMSKAP

Aktivt medlemskap:

Aktivt medlemskap gjelder fra du melder deg inn til den dag du melder deg ut. For å være aktiv medlem må du betale kontingenten hver måned, hvis ikke annen melding er gitt til SAFE. Dersom du er deltidsansatt og betaler redusert (1/2) kontingent til forening/klubb, betaler du tilsvarende redusert kontingent til SAFE. Forhold som nevnt i § 14.6 kan også innvilges redusert kontingent.

Overføring av medlemskap:

Hvis du skifter arbeidsgiver husk på å gi SAFE og klubben din melding om at medlemskapet skal overføres, slik at vi får

gjort de nødvendige rutiner i forbindelse med opprettholdelse av ditt medlemskap.

Fritak for kontingent

Etter §14.5 kan du for kontingent dersom dokumentasjon foreligger ved følgende forhold:

- a) arbeidsløshet
- b) verneplikt,
- c) skole/kurs, utdanningstid uten lønn
- d) permittering uten lønn
- e) lærlingkontrakt

Passivt medlemskap:

I henhold til SAFE vedtektene § 14.6 kan du søke midlertidig om passivt medlemskap dersom dokumentasjon foreligger ved følgende forhold:

- a) pensjonering
- b) uførhet
- c) attføring
- d) støttemedlemskap

Du betaler da kr. 300,- pr. år i kontingent. Blir du sykemeldt skal trygdekontoet sørge for at trekket blir vedlikeholdt. Det er arbeidsgiver som skal gi beskjed om dette til trygdekontoet ved oversendelse av inntekts- og skatte-opplysninger. Den enkelte bør imidlertid påminne sin arbeidsgiver om å melde fra om dette. Kontingent til SAFE fastsettes av kongressen/landsmøte.

SAFE
Svarsending 7112
0096 Oslo

Adressaten betaler
for sending i Norge

Distribueres av
Posten Norge

Jeg melder meg herved inn i **SAFE**

BRUK BLOKKBOKSTAVER. SKRIV TYDELIG. IKKE BRUK FORKORTELSER.

Navn:

Adresse:

Postnummer/ Sted:

Tlf.:

Fødsel- og personnr. (11 siffer):

E-mail adr.:

Arbeidsgiver:

Arbeidssted/arbeidsplass:

Stilling:

Lærling f.o.m.:

t.o.m.:

Fast ansatt

☐

Vikar

☐

Jeg aksepterer at arbeidsgiver foretar månedlig trekk av fagforeningskontingenten.

Jeg melder meg herved ut av forbund:

For å ivareta mine medlemsbetingelser samtykker jeg i at SAFE utleverer nødvendige opplysninger om min fagforeningstilknytning til SAFE/YS samarbeidspartnere.

Dato:

Signatur:

Ønsker du SAFE/YS kollektive innboforsikring fra i dag, eller informasjon om øvrige kollektive forsikringer i SAFE, ring 03100 eller ta kontakt med nærmeste Gjensidige kontor.

SAFE – Sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren

Besøksadresse: Engelsminnegt 24, 4008 Stavanger

Postadresse: Postboks 145 - 4001 Stavanger

Telefon: 51 84 39 00. Telefaks 51 84 39 40

www.safe.no

Et rettferdig arbeidsliv!

Trykkstart!

Vi vet mye om hva som skal til,
for å komme i mål med
en trykksak.

KAI HANSEN
FØRST OG FREMST - TRYKKERI

Reservasjonsrett og valgrett ved virksomhetsoverdragelse

1

Virksomhetsoverdragelse er et begrep og en situasjon som oppstår når en virksomhet (eller del av denne) overdras til en ny innehaver. Situasjonen kjennetegnes ved at virksomhetens identitet er lik før og etter overføringen, og at det dreier seg om en selvstendig enhet. Men det skjer altså et skifte av arbeidsgiver. Jeg går ikke grundigere inn på den vurdering som skal legges til grunn for hvorvidt det foreligger en virksomhetsoverdragelse i arbeidsmiljølovens (aml's) forstand eller ei, men skal si litt om situasjonen som oppstår når det er fastslått at det foreligger en virksomhetsoverdragelse.

Det følger av arbeidsmiljøloven at virksomhetsoverdragelsen i seg selv ikke er oppsigelsesgrunn og man således har rett til å få sitt arbeidsforhold videreført hos den nye arbeidsgiver (aml. § 16-4).

Da oppstår imidlertid spørsmålet om man har plikt til å "følge med" til den nye innehaver/arbeidsgiver og hva som blir resultatet hvis man sier nei til dette.

Dette er et komplisert spørsmål, ikke minst etter nye endringer i arbeidsmiljøloven. Dette var også ett av punktene som ble endret av regjeringen Stoltenberg før det endelige lovutkastet ble vedtatt. Jeg skal imidlertid gjøre et forsøk på å fremstille dette så forståelig som mulig – noe som vil gå på bekostning av nyansene.

2

Et hovedskille i de rettigheter og plikter som knyttes til ansettelsesforholdet ved virksomhetsoverdragelsen er hvorvidt bytte av arbeidsgiver medfører vesentlige endringer i det etablerte arbeidsforholdet ut over det at man bytter arbeidsgiver.

Foreligger vesentlige endringer vil man i større grad kunne si nei til overføring og likevel kunne ha arbeid hos eksisterende arbeidsgiver. Det skal imidlertid mye til for å kunne bli hørt med at disse endringene er vesentlige nok til at de vil kunne gi den ansatte såkalt "valgrett". Det fremgår av lovforarbeidene (som også viser til rettspraksis) at det må dreie seg om endringer av "særlig inngripende karakter", eksemplifisert med snarlig nedbemanning hos ny arbeidsgiver eller langt dårligere pensjonsrettigheter.

3

Arbeidsmiljøloven bruker begrepet "reservasjonsrett" i § 16-3, og henger på et "mv."

Reservasjonsretten innebærer at man kan reservere seg mot overføring til ny arbeidsgiver, dvs. si nei. Reservasjonsretten er absolutt og gjelder uansett de endringer som måtte komme i ansettelsesforholdet.

Konsekvensen av at man benytter seg av denne reservasjonsretten kan imidlertid være at man blir overtaling og dermed lovlig kan sies opp. En har ikke det vanlige oppsigelsesvern i tilfellene der en utøver reservasjonsretten.

Man har imidlertid fortrinnsrett til ny stilling når slike måtte oppstå, på nærmere vilkår som fremgår av § 16-3.

("Mv." viser til øvrige deler av bestemmelsen knyttet til reservasjonsretten – og ikke til at bestemmelsen også hjemler valgretten)

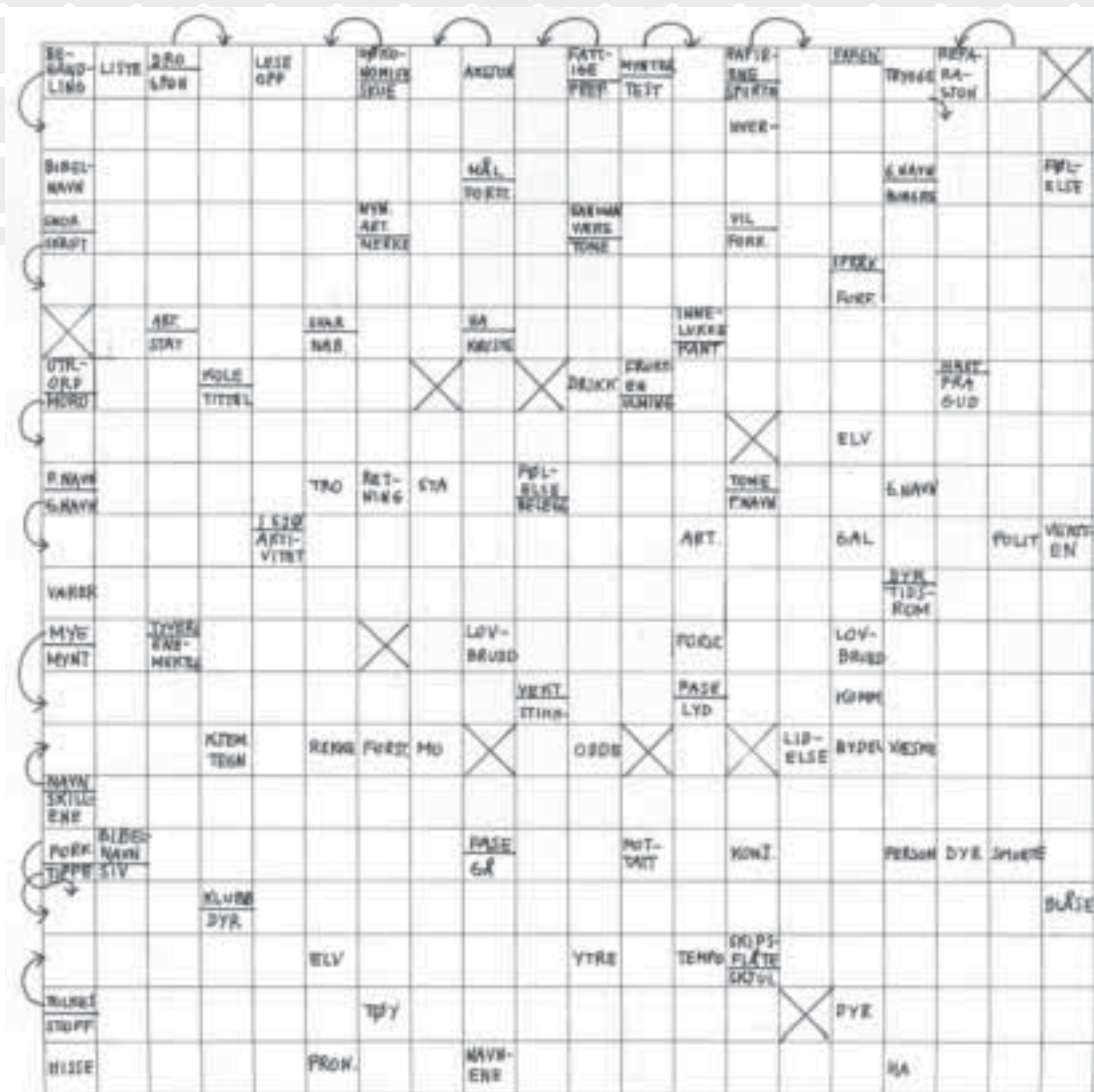
4

Foreligger slike vesentlige endringer i arbeidsforholdet som omhandlet over under pkt. 2, vil den ansatte kunne ha såkalt "valgrett" – dvs. en har rett til å velge fortsatt ansettelse hos gammel/eksisterende arbeidsgiver. Denne retten er ulovfestet, dvs. at dette følger av rettspraksis (tidligere avsagte dommer).

Konsekvensen av at man kan utøve valgretten er at eksisterende arbeidsgiver har en plikt til å å sysselsette den ansatte, og at man vil ha innsigelser mot oppsigelse tilsvarende en "vanlig" oppsigelse som skyldes forhold på arbeidsgivers side. Hvorvidt arbeidsgiver da ville kunne gå til lovlig oppsigelse beror på den generelle saklighetsvurderingen omhandlet i § 15-7. Spørsmål om overtallighet må i utgangspunktet løses på vanlig måte. Man skal imidlertid merke seg at Høyesterett i en sak har vektlagt til ugunst for den ansatte at vedkommende hadde mulighet for ansettelse hos den nye innehaver av den overførte del av virksomheten.

Av Birgitte Rødsæther

Kryssord

Send løsningen på kryssordet inn til SAFE, PB. 145 - Sentrum, 4001 Stavanger, innen 20. november, og merk konvolutten "Kryssord". Riktig løsning på kryssordet i nr. 3 kommer i SAFE magasinet 4

Navn:

Adresse:

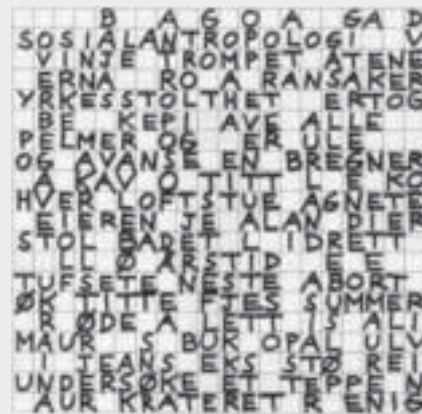
Løsning og vinnere
av forrige nummers
kryssord

Ole Håkon Tokvam,
6896 Fresvik

Kari Aunvik,
Leira, 6590 Tustna

Eilif Simble Reitan,
7170 Åfjord

Odd Sigve Lundmo
Olaf Paulusvei 33,
4024 Stavanger

B-BLAD/B-EQONOMIQUE

Returadresse

SAFE

Postboks 145

Sentrum

4001 Stavanger

Porto betalt
ved innlevering
p.p.
Norge/Norvège

Medlemsblad for sammenslutningen av fagorganiserte i energisektoren. **Nr 3 September 2006**

LEDERE

Terje Nustad
Bjørn Tjessem
Roy Erling Furre

Leder. Telefon 51 84 39 01/909 07 332. E-post: terje@safe.no
1. nestleder, Tariff. Telefon 51 84 39 02/900 42 387. E-post: bt@safe.no
2. nestleder, HMS. Telefon 51 84 39 03/975 61 889. E-post: roy@safe.no

SAFE TARIFF

Kari Bukve
Siegfried Bischler

Org. sekretær, Tariff. Telefon 51 84 39 10. E-post: kari@safe.no
Org. sekretær, Tariff. Telefon 51 84 39 31. E-post: sb@safe.no

SAFE ADMINISTRASJON

Torill Lorentzen
Mette Møllerop
Lene Rygg
Anita Floisvik
Margrethe Støle

Kontorleder/Økonomi. Telefon 51 84 39 07. E-post: torill@safe.no
Redaktør SAFE magasinet, informasjonsansvarlig. Telefon 51 84 39 09/957 35 710. E-post: mette@safe.no
Adm.medarbeider, Sentralbord, forsikring, medlemsregister. Telefon 51 84 39 00. E-post: lene@safe.no
Adm.medarbeider, Adv.sekretær, systemansvarlig. Telefon 51 84 39 06/986 09 337. E-post: anita@safe.no
Adm.medarbeider, Adv.sekretær, systemansvarlig. Telefon 51 84 39 06. E-post: margrethe@safe.no

SAFE JURIDISK

Bent Endresen
Birgitte Rødsæther

Advokat. E-post: bent@safe.no
Advokat. E-post: br@safe.no

SAFE HMS

Halvor Erikstein

Org. sekretær/Yrkeshygieniker. Telefon 51 84 39 21. E-post: halvor@safe.no